

Established in 1915 • 85-ieji leidimo metai

PARTIJOS, PARTIJOS, PARTIJOS... AR NE PERDAUG JOMS TEIKIAME REIKŠMĖS?

Dr. Leonas Milčius
Kovo 11-osios Akto
signataras

Įvairiai kalbama apie priežastis, dėl kurių Lietuva neišbrenda iš ekonominės krizės, kodėl joje taip išbujojo nusikalstamumas, o tikrą valdžią turi ne kairiosios ar dešinėsios demokratinės politinės partijos, bet iki šiol valstybės turtą dalijantys ir nepasidalijantys. Tai primityvūs ir godūs junginiai, kurių kilmę bei tikruosius siekius ne taip lengva ir nustatyti. Tauta tapo akiplėšiško savanaudiškumo įkaite, kai vadinamosios "partinės", o iš tikrųjų įžulios korupcinės grupuotės valstybei primetė savo valdžią, vadindamos ją "teisėta, pačių žmonių išrinkta". Užvis blogiausia, kad visuomenė tapo viskam abejinga, prarado tikėjimą ateitimi, nusivylė kuriamos laisvos valstybės vizija ir visomis valdžios institucijomis. Gaila, bet atgautos pagrindinės demokratinės teisės ir laisvės – žodžio, rinkimų, šitikinimų, politinės veiklos, atviros informacijos, privačios iniciatyvos – gyvenime pasirodė ne tokios vaisingos, kokių laukėme ir kokios galėtų būti.

Šiame straipsnyje pagnarinėkime tik vieną demo-

kratinėse valstybėse pripažintą laisvę – politinės raiškos ir valstybės valdymo per partijas galimybę. Sulaužius sovietinę vienpartinio politinio valdymo formą, atrodo, kad kol kas sukūrėme ne tvirtą idėjinį pagrindą turinčias politines partijas, bet 40 naujų krūvą, iš kurių bergždžiai bandome ką nors "sukalti". Visiškai suprantama, kad nėra nei tiek skirtingų politinių pasaulėžiūrų, nei tiek daug valstybės kūrimo kelių, kiek turime šiandien susikūrusių partijų. Tačiau kiekviena iš jų skelbiama esanti teisinga ir nepakartojama. Blogiausia, kad tokioje "partijų" gausoje išstipsta jų kokybė ir net atsakomybė už prisiimtą vardą. Dažnai už "tarptautinių" arba neseniai sukurptų, bet nieko nesakančių pavadinimų ir plakatinių šūkių slepiasi beidėjiškumas bei svetimybė. Vargu ar daug rasime liberalų, "socialliberalų", vienokių ar kitokių konservatorių, kurie iš tikrųjų teisingai suvokia liberalizmo ar konservatizmo esmę. O ką ir bekalbėti apie eilinius rinkėjus...

Kalbant apie partijų vietą ir reikšmę, privalome pripažinti: dabartiniame Lietuvos gyvenime jų vaidmuo yra aiškiai padidintas. Dėl to nieko kito negalima kaltinti, tik pačias partijas, ypač tas, kurios nepamatuotai glemžė sau valdžią visuose lygiuose, pamiršusios savo galimybes ir atsakomybę. Todėl nenuostabu, kad valdžiai nesugebant tinkamai tvarkyti ūkio, spręsti socialinių klausimų, garantuoti sėkmingą valsty-

bės tarnautojų darbą, visi priekaištai krinta tuo metu valdančiajai partijai. Žmonės ima pykti dėl visų partijų veiklos. Jei partija imasi skirti merą arba kaimo seniūną, tai tegul ir atsako, bet konkrečiai atsakyti kol kas net nėra kam.

Daugelio nesėkmių priežastis yra ne tame, kad "ne ta partija buvo valdžioje", bet kad partijos bandė kąsi neapžiojamą kąsni: griebėsi vadovauti ne tik Seimui, Vyriausybei, atskiroms ministerijoms, bet net miestams, rajonams, seniūnijoms ir, ką čia dar slėpti, net įvairioms įstaigoms. Labai dažnai valstybinių įstaigų vadovai iki šiol renkami partinio patikimumo, "švogerizmo" principu, o skelbiami konkursai lieka tik tuščiu formalumu, akių dūmimu.

Klasikiniu politinio subjektyvizmu pavyzdžiu galima laikyti referendumus ir partijų lenktynes dėl Seimo narių skaičiaus mažinimo arba apskričių likimo. Pavyzdžiui, Kazimiero Uokos rėmėjai reikalauja Seimo narių skaičių sumažinti iki 71, o Centro sąjunga – iki 101, tačiau nepasakoma, kodėl kaip tik tokie skaičiai yra geriausi. O gal reikėtų 91 arba 111? Gi tikroji esmė – labai paprasta. Pirmiausia reikia visapusiškai išsiaiškinti ir susitarti dėl valstybės galutinio teritorinio-administracinio suskirstymo, kad jo mažiausiai 20, o gal net ir 30 metų nereikėtų keisti. Tik tada galima nustatyti Seimo narių skaičių, kuris atitiktų pastovias rinkimines apygardas, sudarytas miestuose ir savivaldybėse. O dabar kiekvienų rinkimų metu apygardos yra kaitaliojamos, lyg valstybėje nebėra nieko pastovaus.

Atėjo laikas daugelyje vietų, ypač žemesniajame lygyje, visai atsisakyti partinio valdymo ir jį pakeisti savivalda, visapusiškai apgalvotu aukštos kvalifikacijos specialistų ūkiniu valdymu. Reikia ryžtis daug plačiau taikyti tiesioginių rinkimų sistemą. Tada būtų aiškesnė konkrečiai atsakomybė, o partijų niekas nekaltintų dėl uždarytos mokyklos, neišmokėtų atlyginimų ar kitokių vietinių nesklaidumų. Ne kartą rašiau ir siūliau (netgi Respublikos prezidentui), kad plėtojant tikrąją savivaldą ir

NETRUKUS PRASIDĖS NAUJI MOKSLO METAI

Keliausim į mokyklėlę! Viktoro Kučo nuotr.

demokratiją, pats laikas pereiti ne tik prie tiesioginio visų Seimo narių rinkimo, bet leisti patiems žmonėms rinkti apskričių viršininkus, merus, seniūnus. Partijos tegul kelia savo kandidatus, už juos agituoja ir juos kontroliuoja, bet jų pasirinkimo ir atšaukimo teisė turi priklausyti piliečiams.

Dar blogiau, kai partijos, neturėdamos tos srities specialistų, pasikliaudamos tik subjektyvia "intuicija" ir imasi spręsti ekonominius, techninius klausimus, tokius, kaip atskirų pramonės šakų ir net įmonių likimas, elektros linijų tiesimas, elektrinių uždarymas, netgi joms reikalingo kuro nustatymas. Tuomet visa valstybė prisidaro ne tik gėdingo juoko, bet ir ašarų.

Iš to, kas pasakyta, gali kilti klausimas, kad gal reikėtų politinių partijų veiklą labiau stebėti, apsunkinti jų steigimą arba versti periodiškai persiregistruoti, tikrinti faktinį narių skaičių, nes jis labai dažnai neatitinka skelbiamam? Juo labiau, kad partijas išlaiko ne vien jų nariai, bet visi mokesčių mokėtojai. Šiuo atveju tikrai tenka pritari Seimo nariui Stanislovui Buškevičiui, pasiūliusiam, kad partijos atsisakytų valstybinio finansavimo. Iš tiesų, yra tiesiog absurdiška, kai parlamentinę daugumą sudariusi partija, aiškiai nepatenkinusi rinkėjų lūkesčių, kaip kažkokią dovaną gauna patį didžiausią finansavimą kitiems Seimo rinkimams.

Dabartinė politinių partijų kūrimo ir gyvavimo sistema turi trūkumų. Ją būtina nedelsiant keisti. Tačiau vis tik tenka sutikti, kad partijų vaidmuo valstybėje lemia jos vidaus ir užsienio politiką, greitesnę ar lėtesnę ekonomikos augimą, bendrąją šalies

raidą. Demokratiniais principais sukurtos ir žmonių labai dirbančios partinės sistemos negalima nei niekinti, nei ignoruoti. Kitas reikalas, kokios partijos vyrauja, ar jos atsirado dėl gyventojų politinių šitikinimų. Kas joms vadovauja, kaip jų programos atitinka tikruosius ketinimus ir galimybes tas programas įgyvendinti? Nepateisinama, kad partija kuriama tik todėl, kad tokio pat pavadinimo politinė jėga yra Vakaruose arba Rytuose, kad tokia partija buvo anksčiau. Nepriimtina, kai ji sukuriama pretenzingos asmenybės "vadizmo" poreikiams tenkinti. Tačiau užvis blogiausia, jei partijos sukūrimas ir jos veikla yra susijusi su svetimų valstybių, nusikalstamų korupcinių grupučių interesais. Todėl bet kurios politinės partijos ideologinis, organizacinis ir finansinis skaidrumas niekam neturi kelti abejonių.

Partijų gyvavimui ne mažiau svarbu jų kokybė, t.y. sugebėjimas nesustingti senose veiklos formose, neužsisklęsti siaurame "patikimų partiečių" rate. Kai partijų viršūnėse susidaro savi klanai, kai ten išnyksta galimybė atsirasti naujoms idėjoms bei demokratiškoms diskusijoms, tada neišvengiamai vyksta jų skilimas: atsiranda "modernūs" krikščionys demokratai, "nuosaikūs" konservatoriai ir kt. Matyt, dar ilgai Lietuvos partijas kamuos dar iš sovietinių laikų paveldėta negalia – autokratinis valdymas, plačiau mąstančių, veržlesnių negu "vidutinė partinė masė" asmenų šalinimas. Atrodo, kad nuo šios ligos kol kas niekaip nesiseka pasveikti ne tik tautininkams ar konservatoriams, bet ir kitoms šių dienų partijoms.

(Nukelta į 4 p.)

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos valdybos pirmininkas Petras Buchas.

Girdėta iš Vilniaus

• **KAS UŽMOKĖJO M. GIBSONUI?** Šiuo metu geriausiai atlyginamas Holivudo aktorius Melas Gibsonas lietuvius sutapatino su nusikaltėliais. "Įsivaizduokite, atsikėlęs vieną rytą *Los Angeles* jūs pamatote paplūdimumu šliaužiančius golfo lazdomis apsiginklavusius aštriadančius lietuvius, kurie nori ištaškyti jūsų smegenis. Ką jūs darytumėte? Tai - savigny nos priežastis", - liepos pabaigoje pasirodžiusiame 1,3 mln. egzempliorių tiražu JAV leidžiamame savaitiniame pramogų žurnale "*Entertainment Weekly*" pareiškė M. Gibsonas.

• **PARAMOS CENTRAS.** Įsteigtas Užsienio lietuvių rėmimo centras, kuris teiks finansinę paramą užsienyje gyvenantiems bei Lietuvos aukštosiose mokyklose norintiems studijuoti tautiečiams. Šio rėmimo centro steigėjai yra Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovybė Lietuvoje, Mokslo ir studijų departamentas prie Švietimo ir Mokslo ministerijos bei Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamentas prie LR Vyriausybės. Manoma, kad dažniausiai stipendijas studijoms Lietuvoje gaus lietuviai iš Rusijos, Lenkijos bei Baltarusijos.

• **BAIGĖ DARBA.** Seimo Rūmuose prasidėjo paskutinis LR Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės atstovų komisijos posėdis. Šios kadencijos komisija buvo sudaryta 1995 metais LR Seimo nutarimu bei JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos prezidiumo sprendimu. Komisijos paskirtis yra spęsti užsienio ir Lietuvos lietuvių jungimo į vieningą tautą uždavinį. Komisiją sudarė 9 Lietuvos Respublikos Seimo nariai, pasiūlyti politinių organizacijų ir 5 JAV Lietuvių Bedruomenės Tarybos prezidiumo išrinkti atstovai.

• **VERZIASI Į VALDŽIA.** Lietuvos verslo darbavų konfederacijos prezidentas Viktor Uspaskich nutarė kelti savo kandidatūrą Seimo rinkimuose vienmandatėje Kėdainių rinkimų apygardoje. Kėdainiuose įsikūręs V. Uspaskicho vadovaujamas "Vikondos" koncernas. Per Prezidento rinkimus V. Uspaskich rėmė dabartinį Naujosios sąjungos vadovą Artūrą Paulauską, o per savivaldybių rinkimus - šios partijos Kėdainių skyrių. Kaip advokatas, A. Paulauskas gynė V. Uspaskich interesus keliose bylose, susijusiose su verslininko veikla. V. Uspaskich palaiko gerus ryšius su Rusijos bendrovės "Gazprom", teikiančios gamtines dujas Lietuvai, vadovais. "Vikondos" įmonėse Lietuvoje dirba maždaug 4000 žmonių.

• **EKSPORTAS Į MASKVĄ.** Lietuvos žemės ūkio ministras Edvardas Makelis su Maskvos vyriausybės atstovais pasirašė susitarimą dėl lietuviškų maisto produktų eksporto į Rusiją. E. Makelis sakė, kad Lietuva per pusmetį galės į Rusiją eksportuoti 5 tūkst. tonų jautienos, 4 tūkst. tonų sviesto, 2 tūkst. tonų pieno miltelių, 4 tūkst. tonų sūrio ir 20 tūkst. tonų grūdų. "Dėl didesnio grūdų kiekio nesitarėme, nes neaišku, koks bus mūsų derlius", - sakė ministras. Už prekes Maskva mokės avansu, naudodamasi bankų akreditivais.

• **JAUNIMAS - Į ROMA.** 1780 vaikinių ir merginų iš Lietuvos dalyvavo XV Pasaulio jaunimo dienoje, kurios vyko Romoje nuo rugpjūčio 15-os iki 20-osios. Ši šventė skiriama Krikščionybės 2000 metų jubiliejui. Į maldingąją kelionę išvyko 32 jaunimo grupės, atstovaujančios visoms septynioms vyskupijoms. Pasaulio jaunimo dienoje Romoje kartu dalyvavo ir lietuvių jaunimo grupės iš JAV bei Kanados. Pakeliui į Romą jaunimo grupės lankė įvairias Italijos vyskupijas, dalyvavo susitikimuose, religinėse bei kultūrinėse programose. Jaunieji piligrimai iš Lietuvos pažintį su Italija pradėjo rugpjūčio 10 d. Numatyta aplankyti 20 vyskupijų įvairiose šios šalies vietovėse. Jubiliejinės piligrimystės diena skiriama atgailai ir susitaikinimui. Rugpjūčio 17 ir 18 dienomis Romos Šv. Antano bažnyčioje prie Popiežiškosios lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos vyko katekezės ir šv. Mišios lietuvių kalba. Lietuvių grupių katekezėms vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Rimantas Norvila.

• **"JAUNOJI LIETUVA" RAGINA.** Seimo narys, "Jaunosios Lietuvos" vadovas Stanislovas Buškevičius ragina prezidentą Valdą Adamkų pareikalauti, kad būtų imtasi aktyvių priemonių prieš nusikalstamą pasaulį. S. Buškevičius reiškia gilų susirūpinimą dėl to, kad pastarosiomis dienomis Kaune dramatiškai padaugėjo žiaurių nusikalstimų. "Šiuo metu Lietuvoje ir ypač Kaune susidarė nevaldoma kriminogėninė padėtis. Žudomi verslininkai, nusikaltėliai šaudo vidury dienos, prievartaujamos moterys, platinami narkotikai". S. Buškevičius pažymi, kad "Lietuvos teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijas ištiko gili krizė". Per šiuo metų sausio - birželio mėnesius Lietuvoje užregistruota daugiau kaip 39 tūkst. nusikalstimų. Palyginti su praėjusiais metais, šis skaičius išaugo 1,1 procento. 18,6 proc. išaugo transporto vagystės, 9,2 proc. padaugėjo plėšimų. (*Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras*)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Dabartinis viceprezidentas Al Gore - demokratų partijos kandidatas į prezidento vietą pateikė didžiausią staigmeną, įvardindamas pasirinktą kandidatą į viceprezidentus. Savo galimu artimiausiu pagalbininku jis pasirinko nuosaukų konservatorių, žydą senatorių iš *Connecticut* valstijos Joe Lieberman. Politikos apžvalgininkai tvirtina, kad šis pasirinkimas turi parodyti rinkėjams kandidato Al Gore santykius su dabartiniu prezidentu B. Clinton: Nors tiek metų viceprezidentas buvo uolus prezidento pagalbininkas, tačiau jis nėra besąlygiškas jo gerbėjas. Jų požiūriai ir vertinimai ne visada sutampa.

Senatorius J. Lieberman buvo pirmasis demokratų politikas, viešai pasisakęs prieš prezidentą B. Clinton, kai pastarasis išvėlė į tą nelemtą skandalą su *Monica Lewinsky*. Senatorius viešai pareiškė, kad prezidento elgesys - netinkamas ir net amoralus. J. Lieberman yra žydas ortodoksas. Šios tikybos išpažinėjai sudaro tik 8 proc. Amerikos žydų. Jis pasižymėjo kovoje prieš "JAV kultūrinę taršą" - jaunimo sąmonės žalojimą vadinamaisiais sekso ir smurto filmams. Senatorius net yra įsteigęs apdovanojimą, pavadintą "sidabrinė sruotė statulėlė". Statulėlės jis dalina nešvankių pramogų rengėjams, ragindamas *Hollywood* susitvarkyti ir išvalyti pramogų verslą. Šiame darbe jam daug padėjo dabartinio viceprezidento žmona *Tipper Gore*.

Būdamas ortodoksu, senatorius šeštadieniais nevairuoja automobilio ir nedirba

DEMOKRATŲ ATSTOVO PASIRINKIMAS

kitų darbų, tačiau dalyvauja Senate vykstančiuose svarstymuose ir balsavimuose. Tais šeštadieniais, kai jam reikėdavo atlikti politiko pareigas, J. Lieberman apsigyvendavo Al Gore bute, esančiame netoli Senato. Iš čia jis pasiekdavo Senatą pėsčiomis.

Nežiūrint senatoriaus kovos prieš "kultūrinę taršą", filmų pramonės darbuotojai jau paaukojo *Gore-Lieberman* rinkimų kampanijai milijoną dolerių. Visuomenės nuomonės tyrinėtojai, aptardami pirmojo JAV istorijoje žydo, pasiūlyto į viceprezidentus, kandidatūrą, skelbia, kad antisemitizmas Amerikoje gerokai sumažėjo, tačiau dar apie 10 proc. apklaustųjų pareiškė, kad jie nebalsuos už žydą prezidentą ar viceprezidentą. Sakoma, kad 1983 metais antisemitų buvo 13 proc.

Amerikoje gyvena 6 milijonai žydų. Jie sudaro apie 2 proc. visų JAV gyventojų. Tačiau federalinės vyriausybės ar vietinių savivaldybių pareigūnų tarpe žydų procentas yra daug didesnis. Senate yra 11 žydų senatorių. Atstovų Rūmuose - 23 žydai kongresmenai. Prezidentas B. Clinton į Aukščiausiąjį teismą paskyrė du žydų kilmės atstovus: *Ruth Bader Ginsburg* ir *Stephen Breyer*. Respublikonas žydas senatorius *Arlen Specter* bandė kelti savo kandidatūrą 1996 metų rinkimuose į prezidento vietą, tačiau partijos pritarimo nesulaukė. Respublikonai tada pasirinko senatorių *Bob Dole*. Tačiau antisemitizmas jau nebevaidina aktyvaus vaidmens. Rinkėjai balsuodami už vieną ar kitą kandidatą, renkaši politikus ne pagal jų religiją ar kilmę, bet pagal kandidato sugebėjimus.

Gana dažnai demokratų partijos suvažiavimai parodo, kad partija nėra vieninga. Tos programos dalys, kurias remia šiaurinių valstijų delegatai, turi nemažai priešininkų pietinėse valstijose. Buvo lai-

kas, kai demokratų partija pasisakė prieš lygias teises JAV juodaodžiams gyventojams ir balsavo už juodųjų diskriminaciją. Partijos programą, kurioje pasisakoma už pilietines teises, rasinę, religinę ir ekonominę lygybę, labai palaikė politikas iš Minesotos *Hubert H. Humphrey*, kandidata- tavęs į JAV prezidento vietą.

Demokratų partija savo suvažiavimuose dažnai pasirinkdavo garsius šūkius, kaip "Didžioji bendruomenė", "Naujasis frontas" ir pan. Šių metų programoje partija pasisako už rinkimų kampanijos finansavimo reformą. Ją įgyvendinus, didžiosioms verslo bendrovėms būtų uždrausta tiekti milžiniškas sumas respublikonų partijai. Šiomet taip pat daug kalbama apie narkotikų daromą žalą Amerikos jaunimui. Pabrėžiama šeimos svarba, būtinybė tobulinti švietimo sistemą.

Labai religingą žydą senatorių iškėlus kandidatū į JAV viceprezidento vietą, Amerikos žydų veikėjai ėmė skelbti, kad Europoje antisemitizmas ne tik sumažėjo, bet pradėjo nelaukta augti. Ypač nepatogiai pasijuto Vokietijos socialdemokratų vyriausybė. Slaptos "skustagalvių" grupuotės didžiuojasi išniekinusios dviejose žydų kapinėse 11 kapaviečių. Vien birželio mėnesį antisemitiniai išsišokimai įvyko 129 vietovėse. Diuselendorfo geležinkelio stotyje sprogsi bomba sužeidė šešis žydus imigrantus. Žydų persekiojimai ir užpuolimai pastebėti ne tik Vokietijoje, bet ir Vengrijoje, Čekijoje, Anglijoje, Italijoje ir Švedijoje. Apie tai skelbia Niujorko žydų organizacija "*Anti-Defamation League*". Nurodoma, kad Europos vyriausybės svarsto galimybę uždrausti ekstremistinių dešiniųjų partijų veiklą, tačiau tam priešinasi kairiųjų partijų atstovai, sakydami, kad griežta cenzūra tik pažeis įsitikinimų laisvės principą.

Keliais sakiniiais

• Maskvos miesto požeminių traukinių (metro) mazgo rugpjūčio 8 d. įvyko galin-gas sprogimas. Tuo metu žmonės grįžo iš darbų. Žuvo 7, o 97 buvo sužeisti. 3 iš jų mirė ligoninėje. Miesto meras Jurij Lužkov pareiškė, kad tai "tur būt esąs čečėnų teroristų darbas", bet jokių įrodymų nepateikė. Tokius kaltinimus paneigė ir Čečėni-

jos prezidentas. Sprogimo vieta po Puškino aikšte visada pilna keleivių, nes čia yra trys metro stotys, pilna parduotuvių ir kioskų, slankioja elgetos.

• Libano kariuomenė užėmė dar gegužės mėnesį Izraelio atiduotą "saugumo zoną", kurią vėliau perims tvarkyti ir saugoti Jungtinių Tautų Organizacijos tarptautinė

kariuomenė. Jauni arabai per Izraelio pastatytą pasienio zoną vis dar mėto į Izraelio pusę akmenis, o izraeliečiai kareiviai šaudo į juos guminėmis kulkomis. Sužeisti keturi arabai.

• Venesuelos prezidentas *Hugo Chavez* aplankė Iraką ir tarėsi su šios šalies diktatoriumi *Saddam Hussein*. Vė- (Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. 216 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pima klase - \$58 • Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. • Atskiro numerio kaina - 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai gražinami, tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

Juozas Žygas

Rugpjūčio 23-osios sąmokslas buvo dviejų nusikaltėlių susitarimas – prekyba svetimais kraštais. Vokietija savo žemių neatsižadėjo, o Rusijai davė laisvas rankas Baltijos erdvėje, vakarinėje Ukrainoje ir Moldavijoje. Minėtos Ukrainos ir Moldavijos teritorijos Rusijai buvo pažadėtos dar Pirmojo pasaulinio karo metu. Jas Rusija turėjo gauti, nugalėjus Vokietiją ir Austriją.

Tiek žmonių, tiek ir valstybių santykiuose visokios taisyklės tėra taikomos tik silpniems ir mažiems, o didieji elgesio taisyklės patys sau nustato. Dažnai minimi *W. Wilson* punktai, tačiau juose nenumatyta, kad Rusijos užimtos valstybės atgautų laisvę. Teko skaityti stambų veikalą apie *W. Wilson* punktus. Jame rašoma, kad pradžioje buvo tik 13 punktų. Juose ir Lenkijai nenumatoma laisvė. Ir tik žinomo pianisto *I. J. Paderewski* dėka buvo pridėtas 14-asis punktas. Menininkas artimai bendravo su *W. Wilson* žmona. Jos prašymu suformuluotas punktas, aiškiai reikalaujantis Lenkijos nepriklausomybės.

Sunku suprasti, kodėl beveik visada, kalbant apie imperializmą ir imperijas, į tą sąrašą nepatenka Rusija. Net Danija buvo vadinama kolonijine valstybe, bet tik ne Ru-

DIDŽIŲJŲ NUSIKALTĖLIŲ SĄMOKSLAS

sija! O juk gerai žinoma ir faktais įrodyta, kad bolševizmas ir su juo susijęs rusiškasis imperializmas – žymiai kruvinesnis, pagal nusikaltimų skaičių toli pralenkiantis nacių žiaurumus Vokietijoje. Tačiau net iki šiol vis tebekalbama tik apie nacius. Tik apie juos kuriami filmai. Nors gerai žinoma, kas viskam "diriguoja", tačiau viešai apie tai nekalbama. O Rusija tokią situaciją sumaniai išnaudoja. Apie nacius skelbiama jau dešimtmečiais, apie tai rašė ir teberašo žymiųjų Vakarų universitetų profesoriai, tokią nuomonę uoliai platina spauda, kurią valdo tos pačios jėgos.

II Pasauliniam karui įpusėjus, 1942 m. sausio 13 d. Londone įvyko konferencija, kurioje dalyvavo Belgijos, Čekoslovakijos, Graikijos, Jugoslavijos, Liuksemburgo, Lenkijos, Norvegijos, Olandijos ir Prancūzijos atstovai. Konferencija priėmė deklaraciją, kurioje skelbiama, kad vienas svarbiausių tikslų yra patraukti atsakomybėn ir nu-teisti tuos, kurie rengė karo nusikaltimus, vadovavo jų vykdymui arba dalyvavo, juos vykdam.

Nors karas seniai pasibaigė, bet nuo Europos karo debesys dar ilgai nenuslinko. Visa nelaimė buvo ta, kad lemiančią rolę turėjo *F. D. Roosevelt* ir *J. Stalinas*. Tik *W. Churchill* suprato, kad jam nepriimtina su *J. Stalinu* "tvarkyti Europą". Išliko užrašytas jo garsusis pasakymas: "Paskerdėme ne tą kiau-

lę". Deja, *F. Roosevelt* taktikos laikytasi ir po jo mirties. Pavyzdžiui, okupacijos nepripažinimas liko tik popieriuje: parašytas ir nukištas į tolimiausią stalčių.

Prisiminkime Lietuvos Atgimimo laikus, kuomet JAV prezidentas *G. Bush* pataikavo sovietų imperijos prezidentui Michailui Gorbaciovui ir visą laiką ragino Lietuvą su sovietais derėtis. Jeigu Lietuvos okupacija nepripažįstama, tai kodėl užpultasis turėtų derėtis su užpuoliku?

Kai Lietuvos ministrė pirmininkė *K. Prunskienė* (patinka mums ar ne, bet tuo metu ji atstovavo Lietuvą) lankėsi Baltuosiuose Rūmuose, jos limuzinas negalėjo iki durų privažiuoti. Nuo vartų iki Rūmų durų jai teko nueiti. Šis faktas taip pat patvirtina, kad okupacijos nepripažinimas buvo tik popieriuje.

Kai pasaulis ėmė pripažinti Lietuvą "de facto", Amerika tai padarė tik 37-oji. Tai reiškia, kad *V. Molotovo* ir *J. von Ribbentrop* susitarimas bei iš jo išplaukiančios pasėkmės dar buvo pripažįstamos, lyg turinčios kažkokį juridinį pagrindą. Todėl ir *K. Prunskienė* buvo traktuojama kaip neegzistuojančios valstybės atstovė.

O štai Vokietija ir toliau faktiškai nepripažįsta Lietuvos valstybės, nes už prievartinius darbus nacių valdomoje Vokietijoje Lietuvos piliečiams bus mokama tik per Maskvą!

Redaktorius skiltis

Kokia galimybė pasirinkti?

Iki Seimo rinkimų liko nepilni du mėnesiai. Nors oficiali rinkiminės kampanijos data dar nepaskelbta, tačiau jos šurmuly su nematytu įniršiu sukasi nuo ankstyvo pavasario. Visiškai aišku, kad jokio 40-ties "partijų" rinkiminio strapaliojimo nebebus: dabar kuriamos tvirtos, daugiau ar mažiau užmaskuotos bendrininkų komandos. Labai apgalvotai ir aktyviai veikia ekskomunistai – LDDP bei jų palydovai ir dukteriniai junginiai, siekiantys bet kuria kaina sustiprinti savo pozicijas. Būtent, **sustiprinti**, o ne atgauti, nes įtakos, ypač ekonominiam gyvenimui jie niekada nebuvo praradę. "Eldėdėpistai" praktiškai vadovauja visai rinkiminei kampanijai, tik kartais, taktikos sumetimais, likdami šešėlyje.

Vienas iš pirmųjų, gana sėkmingų smūgių teko socialdemokratų partijai. Vakarietiškos orientacijos socialdemokratai – išsklaidyti: didžioji jų dalis praktiškai jau prijungta prie ekskomunistų, o bandantys išlikti socialdemokratijos pozicijose "du-tūkstantininkai" kol kas dar neturi atramos labai supainio-toje rinkėjų masėje. Jų bandymai ieškoti sąjungininkų (pasitarimai su krikščionimis demokratais ir kt.) gali būti pavadinami "įdomiais" klasi-kinės politologijos prasme, bet negalintys turėti stipresnio poveikio rinkėjams. Kol kas jie labiau primena priešrinkiminių blaškymąsi, kai jungiamasi su bet kuo, negu ideologiškai pagrįstus sprendimus.

Jokia naujiena, kad kartu su ekskomunistais eina *K. Prunskienės* "moterų partija", po kelių pervardijimų tapusi "Naująja demokratija". Jos nuostatos, nežiūrint įmantrios demagogijos, naujumu nepasižymi. *K. Prunskienė* net rodėsi įsižeidusi, kad oficialiai nebuvo pakviesta prisijungti pradiniam ekskomunistų junginio telkimo etape. Tačiau tai buvo ne kas kita, kaip įprastinis rinkiminių žaidimų manevras, skirtas naivesniam

rinkėjui apmulkinti. O Rusų sąjungos įtraukimas tik dar labiau išryškino "buvusiųjų" darinio paveikslą. Už vadinamąją "A. Brazausko socialdemokratinę koaliciją" be didelių svyravimų balsuos tie, kurie iki Lietuvos valstybės atkūrimo buvo neblogai įsitaisę. Per rinkimus juos gali palaikyti žmonės, praradę ilgametį nesudėtingą darbą pramonėje ir žemės ūkyje. Tačiau jiems teks tik "rinkiminių statistų" vaidmuo: po rinkimų jie liks nereikalingi, nes brazauskininkų junginys atstovauja stambiojo kapitalo, susijusio su Rusija, interesus. Visa bėda slypi tame, kad Rusija niekada neatsiedavo ekonominių interesų nuo politinių. Ji nedelsdama pasinaudos bet kuria proga savo politiniam viešpatavimui plėsti. Eldėdėpistų pergalės atveju Lietuva greitai taptų Rusijos protektoratu, būtų vėl ilgam atstumta nuo pramoninių Vakarų, įvelta į senosios ir naujosios mafijos chaotiškas grumtynes, kuriose net eldėdėpistų vadukams gali tekti tik trečiaeilis vaidmuo.

Tačiau ekskomunistai kitu pasirinkimo beveik neturi: darbui laisvojoje vakarietiškoje rinkoje jie nepasirengę, o visa ligšiolinė jų patirtis yra išimtinai prorusiška. Pergalė šiuose rinkimuose yra jų paskutinė galimybė vėl sutelkti savo rankose šiokią tokią valdžią. Marionetinė, kaip ir sovietų laikais.

Puikiai suvokdami, kad nemaža dalis rinkėjų, nežiūrint visų dabartinių ekonominių sunkumų, už grįžimą į praeitį vis tiek nebalsuos, ekskomunistai į rinkiminę sceną išleido "Naująją sąjungą". Jai liepta rodytis kuo savarankiškesnei. Skirtingai nuo Lietuvos prezidento rinkimų, brazauskininkai savo pritarimo paulauskininkams viešai nerodo. Koks skirtumas, kas taps Premjeru: *A. Brazauskas* ar *A. Paulauskas*: faktiškai valdys tie patys. Rinkėjui pasirinkimo beveik nepaliekta.

liau jį labai šiltai priėmė Libijos diktatorius *Moammar Gadhafi*. Dabartinis Venesuelos vadovas, pabrėžiantis savo kairiškąsias pažiūras, pakvietė visų naftą eksportuojančių valstybių atstovus susitikti šios valstybės sostinėje rugsėjo 27 d.

• *Haiti* rinkimų taryba paskelbė, kad jau suskaičiuoti paskutinių rinkimų balsai. 83 vietas turinčiuose parlamento žemuosiuose rūmuose net 75 laimėjo buvusio prezidento *Jean Bertrand Aristide Lavalas* partija. 23 vietas turinčiame Senate ši partija laimėjo 18 vietų.

• Lenkijos teismas, apklausęs daugybę buvusių saugumo valdininkų, nutarė, kad dabartinis prezidentas *A. Kwasniewski* nebuvo komunistinės Lenkijos saugumo tarnybos agentu. Todėl jis vėl galės kandidatuoti į prezidento vietą spalio mėnesį vyk-

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

siančiuose rinkimuose.

• Rusijos prezidentas *Vladimir Putin* po ilgų posėdžių Saugumo taryboje paskelbė, kad teks reformuoti Rusijos karines pajėgas. *V. Putin* pabrėžė generolams, kad dabartinis ginklų sandėliavimas daug kainuoja, daug lakūnų neskraido, karo laivai genda ir rūdija, o jūreiviai nemato jūros. Gynybos reikalingams šiemet valstybė paskyrė mažiau kaip 5 milijardus rublių, bet ir tie naudojami ne taupiai. Prezidentas pareiškė sieksiąs visai atsisakyti branduolinių ginklų, susitarus su kitomis tokiais ginklais turinčiomis šalimis.

• Naujasis Taivano prezidentas gavo trumpalaikę vizą, leidžiančią apsilankyti JAV. *Los Angeles* mieste jis praleido tik 16 valandų. Prezidentas planavo susitikti su JAV Kongreso nariais, tačiau tam

nepritarė JAV vyriausybė, nenorinti pykinti Kinijos.

• Ispanijos miestuose vėl suaktyvėjo baskų separatistai. Baskų ETA organizacija prarado keturis savo narius, kai bomba per anksti sprogo jų pačių automobilyje. Nušautas ispanų karininkas. Madride sprogo bombai sužeista 12 žmonių.

• Pietų Korėjos prezidentas rugpjūčio 7 d. pakeitė beveik pusę savo kabineto ministrų, apkaltinęs juos delsimu vykdyti ekonomikos reformas.

• Čilės Aukščiausiasis teismas nusprendė atimti iš buvusio kariuomenės vado *Augusto Pinochet* parlamentinę neliečiamybę, kad jį būtų galima teisti už politinių priešininkų persekiojimą. Dabar teks nustatyti, ar kaltinamasis galės dalyvauti teismo posėdžiuose dėl sveikatos būklės.

PARTIJOS, PARTIJOS, PARTIJOS... AR NE PERDAUG JOMS TEIKIAME REIKŠMĖS?

Kokiomis "plunksnomis" besidangstyta ar kita partija, aukščiausi jos teisėjai yra laikas ir rinkimai. Rinkėjai turėtų suprasti, kad kol jie rinksis paviršutiniškai, pasiduodami skambiai ar net rėksmingai reklamai, "lyderio" išvaizdai ir trumpalaikiai

(Atkelta iš 1 p.)

pozai, tol jų laukia neišvengiami nemalonūs netikėtumai ir nusivylimai, tol bus palanki dirva atsirasti nereikalingoms ir nenaudingoms "partijoms" bei pseudopolitikų žaidimams. Niekada nereikia kaltinti vien negerai pasirink-

tos partijos ar jos blogų vadovų. Turėtume pasijusti kaltais visi, kurie vengiame galvoti ir dėl to netikusiai pasirinkame. Laisvoje valstybėje privalome būti ne tik "gyventojais", bet piliečiais, atsakingais už jos likimą.

Pasaulis ir Lietuva

* **TRIBUNOLAS TĖSIA DARBA.** Nors tarptautinis kongresas "Komunizmo nusikaltimų įvertinimas" įvyko birželio viduryje, jo organizacinis komitetas Vilniuje dirba iki šiol. Kongresas įsteigė Tarptautinį Vilniaus visuomeninį tribunolą, kuriam pavesta socialiai, politiškai ir teisiškai įvertinti komunizmo doktrinos ir komunistinių režimų padarytus nusikaltimus. Pirmoji Tarptautinio visuomeninio tribunolo sesija vyko šių metų birželio 12-14 dienomis. Antroji sesija vyks rugsėjo 4-8 dienomis. *ELTA*

* **PUTIN IR GORBAČIOV.** Rusijos prezidentas Vladimir Putin savo veiksmuose orientuojasi į Rusijos nacionalinius interesus, o ne į klanų interesus. Tokią nuomonę po dviejų valandų pokalbio su valstybės vadovu pareiškė buvusios Sovietų Sąjungos pirmasis prezidentas, Rusijos socialdemokratų partijos vadovas Michail Gorbačiov. M. Gorbačiov pacitavo prezidento žodžius, kad "Rusija iš esmės yra socialdemokratinė šalis, ji nenori sugrįžti atgal". Buvęs Sovietų Sąjungos prezidentas pažymėjo, kad pokalbyje daug dėmesio buvo skirta Valstybės Tarybos sudarymui. Pašneko vai, pasak Gorbačiovo, buvo vienos nuomonės, jog būtina sudaryti tokią struktūrą, kuri padėtų kurti valstybę. *INTERFAX*

* **SVEČIAI IR JŲ PAGEIDAVIMAI.** Rugsėjo 5 d. į Lietuvą atvyks aukšto rango Kinijos delegacija, vadovaujama Kinijos Liaudies Atstovų Susirinkimo nuolatinio komiteto pirmininko Li Peno. Tokio rango Kinijos delegacija Lietuvoje lankysis pirmą kartą – kartu su Li Penu atvyks maždaug 130 žmonių, tarp kurių bus Kinijos parlamentariai bei verslininkai. Lietuvos spaudos žiniomis, prieš vizitą kinai pageidavo, kad nebūtų rengiami piketai, reikalaujantys Tibeto laisvės, arba juos rengti ten, kur protestuotojų neišvystų delegatai. Kaip sakė Lietuvos Vidaus reikalų ministerijos Vadovybės apsaugos departamento Asmenų apsaugos valdybos viršininkas Stasys Sabalius, departamentas nekludys jokioms pilietinėms akcijoms. Oficialusis Vilnius laiko Tibetą neatskiriama Kinijos Liaudies Respublikos dalimi. Tačiau Lietuvoje veikia nemažai visuomeninių grupių, kurios rengia piketus prie KLR ambasados ir kitais būdais reikalauja, kad Kinija grąžintų prieš pusšimtį metų okupuoto Tibeto nepriklausomybę. *BNS*

* **VOGĖ PENSIJŲ PINIGUS.** Iš "Sodros" Tauragės rajono skyriaus per kelerius metus išgrobstyta daugiau kaip pusė milijono litų. Tačiau suma gali būti didesnė, nes pareigūnai spėjo patikrinti skyriaus veiklą tik nuo 1995 iki 2000 metų. Atliekant tyrimą, paaiškėjo, kad skyriuje buvo grobstomas valstybės turtas, rasta ir klastočių. "Sodros" darbuotojos, suklastojusios mokėjimo pavidimus, pervesdavo pinigus įvairioms įmonėms neva darbuotojų pašalpoms. Netrukus pervesti pinigai būdavo paimami. "Sodros" pinigų buvo rasta ir jokios veiklos nevykdančių įmonių sąskaitose. *ELTA*

* **REFERENDUMAS NEĮVYKS.** Antrą kartą nepavykus surinkti 300 tūkstančių piliečių parašų dėl referendumo paskelbimo, Nepriklausomybės Akto signataro Kazimiero Uokos vadovaujama piliečių iniciatyvinė grupė neketina nuleisti rankų ir atsisakyti savo idėjų sumažinti Seimo narių skaičių, įvesti atlyginimų ribas valstybės tarnautojams ar parlamentarų atšaukimo mechanizmą. Pasak K. Uokos, iniciatyvinė grupė dabar analizuoja savo klaidas, nesėkmės priežastis, o ateityje vėl siūlys referendumui klausimus. *ELTA*

* **RUSIJOS POVANDENINIO LAIVO AVARIJA.** Rusijos karinio jūrų laivyno spaudos tarnyba pranešė, kad Barenco jūroje avariją patyrė Rusijos atominis povandeninis laivas "Kursk". Povandeninis laivas su 116 žmonių ant Barenco jūros dugno nusileido sekmadienį. *INTERFAX*

* **PRIIMS PAGALBĄ.** Rusija nusprendė pasinaudoti Didžiosios Britanijos ir Norvegijos pasiūlymais padėti gelbėti atominio povandeninio laivo "Kursk" igulą, pranešė Rusijos užsienio reikalų ministro pirmasis pavaduotojas Aleksandr Avdejev. Rusijos prezidentas Vladimir Putin po pokalbio telefonu su JAV administracijos vadovu Bill Clinton išsakė karinio jūrų laivyno vyriausiajam vadui, siekiant išgelbėti laivo "Kursk" ekipažą "priimti bet kokią pagalbą, iš kur ji beateitų". *ITAR-TASS, INTERFAX*

* **PATARĖJAS.** Gruzijos valstybės vadovo Eduardo Ševardnadzės spaudos sekretorius Kacha Imnadzė pranešė, kad žinomas ekonomistas, buvęs Lenkijos finansų ministras Leszek Balcerowicz pradėjo eiti Gruzijos prezidento patarėjo ekonomikos klausimams pareigas. Pats L. Balcerowicz sakė, kad per tris pastarąsias dienas jis du kartus buvo susitikęs su Gruzijos vadovu. Per šiuos susitikimus E. Ševardnadzė išdėstė jam savo pasiūlymus, kaip reformuoti šalies ekonomiką. L. Balcerowicz ir grupės lenkų ekspertų darbą finansuos JAV tarptautinės plėtros agentūra. *ITAR - TASS*

KĄ PRIMENA 1939-1941 METAI?

Lietuvos Garbės
Generalinio konsulo
Vytauto Čekanausko
kalba,
pasakyta minint 60-ąsias
Baltijos kraštų
sovietinės okupacijos
ir 59-ąsias trėmimų metines
Los Angeles, 2000 m.
birželio 18 d.

Labai įdomus naujausių laikų istorijos laikotarpis baigiasi. Dvidešimtis šimtmetis, vos nepražudęs pasaulio, baigiasi. Tai šimtmetis, kuriame pasiekta didžiausia technologijos pažanga, pagerinanti žmogaus gyvenimą žemėje, šimtmetis, kuriame rasti nauji paliegiusių kūnų gydymo keliai. Tačiau kartu tai buvo šimtmetis, kuriame sugalvoti nauji žiaurūs būdai to paties žmogaus gyvenimui nutraukti. Dvi sistemos – nacizmas ir komunizmas – siekdamos užvaldyti pasaulį, nusizengė žmonijai, padarydamos anksčiau negirdėto masto nusikaltimus, šaltakraujiškai sunaikindamos milijonus Europos žmonių. Estai, latviai ir lietuviai nebuvo išimtis.

Visa tai prasidėjo Miunchene, britų ir prancūzų vadamams davus nacistinei Vokietijai laisvas rankas tvarkytis, kaip nori, tenkinant savo interesus Europoje. Tai greitai privedė prie Antrojo pasauli-

nio karo, paskandinusio Europą jos pačios kraujuje ir palikusio mirtimi ir griuvėsiais paženklintus plotus visuose šio žemyno kampuose.

Nacistinė Vokietija, prieš išvildama į karą, tapusį jos pačios pražūtimi, sudarė slapta sandorį su Sovietų Sąjunga dėl Rytų Europos padalijimo į įtakos sritis. Šiuo sandoriu jos pasmerkė pražūčiai milijonus tų sričių gyventojų. Taip, mums nežinant, tapome įkaitais mirtiname dviejų diktatorių, ištroškusių bet kokia kaina užvaldyti pasaulį, šachmatų žaidime. Šis šėtoniškas paktas paliko mūsų tautų gyvenimuose neišdildomus mirtinus randus. Mūsų tautos užmokėjo aukščiausią – nepriklausomybės praradimo kainą. Buvo sunaikinti šimtai tūkstančių gyvybių, daugybė žmonių sužalota ar kitaip prarasta.

Šiandien, kaip ir praityje, mes susirinkome paminėti šį dvilypį įvykį – mūsų šalių nepriklausomybės praradimą ir tragišką likimą tūkstančių mūsų kraštiečių, kuriems buvo skirta tapti pirmomis sovietinio komunizmo aukomis. Birželis, kuris prastai yra gražiausias mėnuo Baltijos šalyse, 1940 ir 1941 metais buvo itin nuožmus. Aš labai gerai prisimenu tuos laikus, nors visko, kas dėjos aplink mane, dar

nepajėgiau pilnai suvokti. Atmenu tą 1940-ųjų birželio 15-tosios, šeštadienio popietę, kai svetimi ginkluoti kariai, apsilikę keistai atrodančias uniformas, žygiavo per mano gimtąjį miestą – Kauną. Aš nebuvau išsigandęs, o tik sumišęs. Vėliau aš praleidau daug vakarų, po atviru dangumi žiūrėdamas tų pačių karių stovyklavietėse rodomus filmus. Nors rusiškai nemo-kėjau, man patiko jų muzika ir dainos. Mano amžiaus pauglių jos pakankamai patenkino. Kadangi politika dar nesidomėjau, aš niekaip negalėjau suprasti, kodėl Lietuvos prezidentas buvo priverstas palikti kraštą. Dar mažiau supratau visas kalbas apie naujus seimo rinkimus ir būtinumą tapti viena iš Sovietų Sąjungos respublikų. Tačiau tėvų veiduose aš mačiau baimę ir susirūpinimą. Susirūpinimą tuo, ką mums atneš ateitis. Susirūpinimą tuo, kas atsitiko mūsų kaimynams, kurie staiga dingę, nespėję ištarti nė žodžio. Man užtruko iki naujų mokslo metų pradžios – rugsėjo mėnesio – suvokti, kad vyksta kažkas ne taip, kad krašte dedasi labai negeri dalykai. Mokytojai elgėsi skirtingai. Visiška tylą gaubė mano buvusius bendraklasius, kurie

(Nukelta iš 5 p.)

Vilniaus senamiestyje. Prie paminklo Adomui Mickevičiui 1987 metais įvyko Lietuvos laisvės lygos surengtas protesto mitingas, kurio metu pirmą kartą viešai pasmerktas 1939 m. rugpjūčio 23 d. sudarytas nacistinės Vokietijos ir komunistinės Sovietų Sąjungos paktas dėl įtakos sričių pasidalijimo Europoje.

Viktoro Kučo nuotr.

KĄ PRIMENA 1939-1941 METAI?

(Atkelta iš 4 p.)

nebesugrįžo į mokyklą. Senosios jaunimo organizacijos buvo uždraustos. Laikui bėgant, eilinio lietuvio kasdienybė tapo tik paprastu išlikimo žaidimu. Areštai padažnėjo, spauda tapo atvira, ateitis – niūri.

Ir tada atėjo kitas birželis, kitas juodasis šeštadienis, niekad nepamirština naktis, kai Baltijos kraštai pirmą kartą pergyveno sunkią areštų bangą ir taikių jų piliečių trėmimus į tolimiausius Sovietų Sąjungos užkampius. Ilgai planuotas žingsnis pagaliau buvo žengtas. Ir vėl aš stebėjau įvykius, tik šį kartą buvau išsigandęs. Buvo ankstus sekmadienio rytas. Prie kaimynų namų stovėjo karinis sunkvežimis. Dviejų kareivių saugomi, jame sėdėjo keletas vyrų. Matyt, kiti šio pasaulio būrio nariai viduje ieškojo naujų aukų. Išsigandęs aš parbėgau namo pasakyti tėvams, ką mačiau. Jie viską žinojo. Ir tik karas tarp buvusių sąmokslininkų – nacių ir komunistų, prasidėjęs po savaitės, išgelbėjo tūkstančius būsimų aukų gyvybių. Tarp jų – ir mūsų šeimos.

Apie ištremtųjų skaičius su viena išimtimi, aš nekalbėsiu, nes jie skiriasi, priklausomai nuo šaltinio. Tačiau vienas faktas lieka aiškus: šis gerai apgalvotas teroro veiksmas apėmė visus gyventojų sluoksnius, nepaisant amžiaus, lyties ar profesijos.

Aiškinant, koks svarbus yra informacijos šaltinis, mano atmintyje iškyla vienas ypatingas susitikimas. Tai buvo 1991 metais, rugsėjo viduryje. Šį susirinkimą surengė *Los Angeles Wiesenthal* centras. Pagrindiniu svarstybu punktu buvo naujasis buvusių kalinių ir tremtinių reabilitacijos įstatymas, priimtas Lietuvoje. Buvo akiu vaizdu, kad prabėgomis praėiti pro abiejų sovietinių okupacijų pasekmes neįmanoma. Man teko ilgokai kalbėtis su *Southern California Council for Soviet Jews* pirmininku *Si Frumkinu*. Šis ponas kelis kartus lankėsi Sovietų Sąjungoje, prieš jai sužlungant, ir grįžęs kiekvieną kartą paskelbdavo labai nepalankius straipsnius "*Los Angeles Times*" laikraštyje apie sovietinių žydų gyvenimą tame krašte. Beje, jis karo metais išsigelbėjo iš Kauno geto. Bediskutuojant apie 1941 m. birželyje vykusius sovietų trėmimus, jis labai susijaudino ir išreiškė abejones mano pateiktu tų įvykių pristatymu bei aiškinimu. Vėliau jis atsiuntė man ranka rašytą laišką, kuriame sakoma: "...Aš patikrinu skaičius.

Faktai rodo, kad buvo ištremti 28,000 Lietuvos piliečiai ir kad 12,000 iš jų buvo žydai! Tai 42%, kai tuo laiku Lietuvoje gyveno 8% žydų. Aš manau, kad šiuo atveju, žydai trėmė žydus labiau, nei lietuvius." Manau, kad šioms pastaboms komentarai nereikalingi.

Šiandien mes žinome, kad sovietinė Baltijos kraštų okupacija buvo įvykdyta pagal NKVD anksti birželį paruoštą planą. Net ir kariniai susirėmimai buvo numatyti. Buvo ruošiamas platus stovyklų, galinčių sutalpinti daugiau kaip 60,000 karo belaisvių iš trijų Baltijos respublikų, tinklas. Priėmus sovietų ultimatumus, šios trys respublikos užimtos be pasipriešinimo, todėl steigti belaisvių stovyklas nebuvo reikalo. Tačiau tai buvo tik laikinas atidėjimas. Antroji sovietinė okupacija tas stovyklas pripildė su kaupu.

Čia įdomu pastebėti, kad prieš prasidedant pirmam sovietinių pajėgų žygiui skersai Lietuvą, 1940 m. birželio 15-ąją jų rankos jau buvo sutepotos lietuvių krauju. Tai atsitiko tolimame Ūtos kaime, pietryčių Lietuvoje, ant Sovietų Sąjungos sienos. Tuo metu šioje srityje, kitoje sienos pusėje buvo sutelkta daug rusų karinių pajėgų. Besiruošiant įsiveržimui, ankstų birželio 15-osios rytą, rusų karių būrys slapta perėjo sieną ir įsibrovė į sodybą, kurioje buvo apsistojusi Lietuvos pasienio sargyba. Jie nuėjo tiesiai į namą, kuriame gyveno sargybos viršininkas su šeima, išvilko jį laukan su apatiniais drabužiais ir žiauriai nužudė. Atlikę šį slykštų darbą (OMON'o stiliumi), jie beveik nepastebėti pasitraukė tuo pačiu keliu, kuriuo buvo atėję. Visa tai atsitiko, likus vos keletui valandų iki ultimatumo nurodyto laiko pabaigos.

1941 m. birželis buvo pradžia, bet ne pabaiga prievartos ir svetimų valdovų užkrautos mūsų žmonių kančių naštos. Po trijų metų sovietų armija, slinkdama link Berlyno, vėl užėmė Baltijos kraštus. 1941 metais pradėti areštai ir trėmimai atsinaujino. Per sekančius 8-9 metus vėl daug tūkstančių buvo prievarta išrauta iš savo tėviškių ir išblaškyta Sibiro platybėse. Priešiška aplinka išreikalavo savo duoklę. Faktai rodo, kad kas trečias Baltijos kraštų žmogus vienokiu ar kitokiu būdu tapo komunistų žiaurumo auka.

Praėjusią savaitę Lietuvos sostinėje Vilniuje pirmą kartą susirinko tarptautinis tribunolas komunistinės sis-

temos nusikaltimams įvertinti. Buvusių Rytų Bloko šalių atstovai, kartu su dalyviais iš kitų Vakarų Europos kraštų ir Jungtinių Amerikos Valstijų, tris dienas klausėsi liudijimų, smerkiančių tą sistemą ir jos padarinius. Tai buvo žingsnis į tiesą. Nors toks tribunolas negali nuteisti ar nubausti jokio asmens už padarytus nusikaltimus, jis yra galingas balsas, parodantis pasauliui tikrąjį sovietinio komunizmo veidą. Tikėkimės, kad šio tribunolo pradėtas darbas bus tęsiamas ir kad ateis diena, kai vienas iš Antrojo pasaulinio karo nugalėtojų bus pašauktas atsakyti už savo nusikaltimus žmonijai. Tinkamiausias vardas tam būtų Niurenbergas.

Trumpai tariant, šis susirinkimas yra mūsų kasmetinis pasivaikščiojimas atsiminimų takais. Atsiminimų, pripildytų sielvartu ir liūdesiu, bet kartu ir viltimi, kad istorija nepasikartos ir kad mūsų tautos vėl galės gyventi taikoje ir daroje.

Šešių dešimtmečių senumo įvykiai negali ir neturi būti pamiršti. Deja, pirmosios Baltijos kraštų sovietų okupacijos liudininkų gretos pamažu retėja. Mūsų šalių istorija pradeda nustoti dalies savo svarbos, nes naujoms kartoms svarbesni kiti įvykiai, ne tie, kurie taip giliai paveikė mūsų gyvenimą.

Didiesiems praėjusių laikų vadams įamžinti žmonės stato paminklus. Čia, *Los Angeles* vengrų bendruomenė nutarė pagerbti visus vengrų revoliucijos dalyvius. Paminklas jų garbei stovi *McArthur* parke. Iš kitos pusės, žydų bendruomenė sukūrė įmantrų statinį *Los Angeles Pan Pacific* parke. Šeši didžiuliai bokštai vaizduoja šešis milijonus holokauste nužudytų žydų. Kartą metuose holokausto atminimo dieną *Yom Hashoah*, panašią į mūsų, kurią pažymime šiandien, mini visos žydų organizacijos. Tą vakarą bokštai apšviečiami iš vidaus, sudarydami išspūdingą vaizdą. Šių metų tema buvo "Holokaustas ir naujasis šimtmetis: pareiga atsiminti". Aš tvirtai tikiu, kad ir mes turėtume išsąmoninti šią temą mūsų bendruomenėse, nes mes taip pat turime daug ką atsiminti.

Šiandien žvelgdami į praeitį, neišleiskime iš akių ateities. Mokslininkai mums sako, kad istorija yra geriausia mokytoja ir kad tas, kuris jos nežino, neišvengiamai kartoja tas pačias, kitų anksčiau padarytas klaidas. Svarbiausia mums ne tokios jau tolimos praeities pamoka yra būtinumas išlikti. 2000-ieji me-

tai nėra 1918 metai. Pasaulis labai pasikeitė. Mūsų sugrįžimas į laisvųjų tautų bendruomenę buvo didžiulis pasiekimas. Tačiau siekis išlikti laisvais yra naujas iššūkis, kuris iš mūsų tautų reikalauja naujo pasiaukojimo. Kelyje į saugesnį rytojų stovi daug kliūčių: kai kurios yra mūsų pačių pastatytos, kitas – mums blogo linkinčių kaimynų. Didžiausiu mūsų rūpesčiu lieka Rusija. Nors ji pakeitė valstybės pavadinimą, jos galvosena liko ta pati. Ji nesigėdina prisipažinti, kad Baltijos kraštų praradimas buvo didelė M. Gorbačiovo klaida ir kad viskas bus daroma, siekiant susigrąžinti šiuos kraštus į Rusijos įtaką. Turime atsiminti, kad užtruko daug metų, kol Maskva prisipažino, kad Ribbentropo-Molotovo paktas tikrai buvo. O pasiklausius naujojo Rusijos vadovo kalbų, darosi aišku, kad dar daugiau laiko praeis, kol jis prisipažins, kad Baltijos kraštų užėmimas buvo okupacija, bet ne "savanoriškas įsijungimas į Sovietų Sąjungą". Tai man primena pokalbį su rusų profesoriumi, kuris visą vakarą teigė, kad Karaliaučiaus sritis amžiais buvo Rusijos dalimi. Savo teiginiumi įrodyti jis man patarė pasiskaityti rusų istorijos knygas, nes, anot jo, tik jos sako tikrą tiesą.

Savo ateičiai užtikrinti mes privalome siekti trijų tikslų: tapti visateisiais Šiaurės Atlanto pakto (NATO), Europos Sąjungos (EU) ir Pasaulio Prekybos Organizacijos (WTO) nariais. Dažnai ir teisingai pabrėžiant pirmąsias dvi, buvo pamiršta trečiosios organizacijos – WTO svarba. Kadangi Estija ir Latvija jau yra WTO narės, o Lietuva tuoj paseks jų pavyzdžiu, labai svarbi korta Rusijai paspausti jau yra mūsų rankose. Žaidimo vardas yra kompromisas. Rusija taip pat bando tapti WTO nare. Bet prieš Rusiją išsileidžiant, ji pirma privalo būti patvirtinta visų dabartinių narių, įskaitant ir buvusias sovietų respublikas. Taigi bent Estija ir Latvija jau turi galimybę Maskvai pasakyti, kad jos į šį reikalą taip pat žiūri labai rimtai. Mus visus domina geri kaimyniški santykiai su jumis, bet pirma mes norime iš jūsų kai kurių nuolaidų, iš kurių svarbiausia – neužverti mums kelio į NATO ir EU narystę.

Jei Rusija atsisakys, ji nebus išsileista į WTO ir todėl neteks svarbaus priėjimo prie globalinės ekonomikos ir plaučių investicijų, kurių jai verčiau reikia. Tačiau jei Rusija kartą taps WTO nare, jos ma-

nepravimo erdvė prieš buvusias kolonijas dar labiau sumažės. Visos buvusios sovietų valstybės dėl naftos ir gamtinių dujų tiekimo bei transporto srautų labai priklausos nuo Rusijos. Praeityje, jei kuri nors viena šių valstybių nuėdavo Maskvos interesams priešingu keliu, Rusija skubiai panaudodavo ekonominį spaudimą kaip politinę bausmę. Tačiau derybos dėl įsijungimo į WTO ir pačios WTO taisyklės, buvusios Maskvos teritorijoms suteiks nemažai svarumo. O svarumas yra tai, ko jos, iki šiol labai stokojo.

Aš nuoširdžiai tikiu, kad mūsų vyriausybės supranta, kad jos taip pat gali kalbėti su Rusija iš tvirtos pozicijos. Rusija turėtų suprasti, kad priešpriešos ir bauginimo dienos jau praėjo. Dvidešimt pirmasis amžius yra bendradarbiavimo ir kompromisų amžius. Tik šiuo būdu mes galėsime išvengti bet kokių holokaustų ir užsitikrinti gyvenimą, kuriame didelės ir mažos tautos gyvens taikoje.

Lietuvos vyriausybė, prieš neseniai pakeisto tautinių švenčių ir atminimo dienų sąrašo pridėjo birželio 15-ąją, kaip Okupacijos ir genocido dieną. Birželio 14-oji jau buvo šiame sąraše kaip Gedulo ir Vilties diena. Kaip mes jas bevardintumėm, šie pavadinimai liks šaltais ir bereikšmiai, jei neįdėsime į juos savo širdžių. Okupacija ir genocidas neturėtų būti lengvai pamirštamais žodžiais. Jei tiems žodžiams vėl bus suteikta gyvybė, jie vėl atneš tik siaubą ir sunaikinimą. To niekada neturėtų įvykti. Todėl 1940-1941-ųjų metų įvykiai ir pusę šimtmečio trukusi svetimųjų okupacija turėtų mums visiems, bet ypač ateinančioms kartoms priminti, kas atsitinka, kai užmirštama praeitis. Šimtai tūkstančių mūsų šalių kankinių įpareigoja mus juos prisiminti. Statykime ateitį, pagerbdami jų atminimą ir niekada nepamiršdami praeities.

(Iš anglų kalbos išvertė Vytautas Matulionis. "Dirvos" redakcijai įteikta rugpjūčio 11 d.)

SKAMBINKITE IR TAUPYKITE!

Į Lietuvą – 28 c/min., JAV – 7 c/min.

Nėra jokių papildomų mokesčių.

Užsakymai priimami lietuviškai nemokamu telefonu

1-888-606-3427

MAXITEL

Milijonas dolerių
lietuviškiems reikalams
išseivijoje ir Lietuvoje

Edvardas Šulaitis

Jau 38-erius metus gyvuojanti stambiausia ir turtingiausia visuomeninė lietuvių organizacija – Lietuvių Fondas – paskelbė praėjusių metų pelno paskirstymo rezultatus. Netoli Čikagos – Lemonte esančiuose Pasaulio Lietuvių Centro rūmuose liepos 20 d. sušauktoje spaudos konferencijoje buvo pranešta, kad šiemet Lietuvių Fondo taryba pelno skirstymo komisijai leido paskirstyti kiek daugiau negu milijoną dolerių. Kaip pranešė komisijos pirmininkas dr. Antanas Razma, pagal prašymus paskirta 966,122 dol., o beveik 60 tūkst. dolerių dar palikta vėlesniam laikui, siekiant iš prašytojų susilaukti tikslesnių žinių. Iš viso pelno skirstymo

KVIEČIAME Į TALKĄ!

Anatolijus Milūnas

JAV Atstovų rūmai atima karinės pagalbos programą iš Pabaltijo ir Rytų Europos valstybių! Netikėtai liepos 13 d. JAV Atstovų rūmai priėmė kongresmenės *Maxine Waters* (demokratės iš Kalifornijos) pasiūlymą perkelti 242 mln. dolerių iš 3.5 mlrd. dolerių biudžeto, skirto užsienio karinei pagalbai į pasaulio skurstančių šalių pagalbos fondą. Tai reikėtų, kad karinei pagalbai Baltijos valstybėms neliktų jokios finansinės paramos.

Dar yra išeitis, jeigu konferencijos komitetas, susidedantis iš Atstovų rūmų ir senato atstovų, rastų papildomų finansų tokiam svarbiam Lietuvos kariniam pasiruošimui įstoti į NATO. Mums, lietuviams, labai svarbu, kad toks

komisija gavo prašymų, siekiančių 3 mln. bendrą sumą.

Daugiausiai paskirstyta mokytojams ir lietuviškai žiniasklaidai

Didžiausia suma – 100 tūkst. dolerių atiteko Vilnijos ir Rytų Europos kraštuose dirbantiems lietuviams mokytojams paremti. 70 tūkst. dolerių paskirta išseivijos žiniasklaidos reikalams, o 60 tūkst. gavo JAV veikiančios lituanistinės (šeštadieninės) mokyklos.

Šiek tiek daugiau pinigų – po 50 tūkst. dolerių atseikėta Čikagos Jaunimo centrui, apie kurį sukasi šio didmiesčio lietuvių veikla, ir Pasaulio lietuvių centrui, apie kurį susispietusios Lemonte ir Čikagos pietvakariuose veikiančios lietuvių organizacijos.

Švietimui – 400 tūkst. dolerių

Švietimui, dr. A. Razmos teigimu, buvo parodytas didžiausias dėmesys. Šalia jau minėtų 100 tūkst. dolerių Vilnijos ir Rytų Europos lietuvių

sprendimas būtų atšauktas.

Atstovų rūmų Užsienio operacijų komitetas buvo rekomendavęs, kad iš 3.5 milijardo dolerių būtų 20 milijonų paskirta Baltijos valstybėms, 22 milijonai kitoms šalims, o neatšaukiamai būtų skiriama 1.3 milijardo Egiptui ir 1.98 milijardo Izraeliui.

Lietuvius prašome susisiekti su savo kongresmenais ir senatoriais ir prašyti, kad 20 milijonų dolerių karinė parama Baltijos valstybėms būtų atstatyta. Skambinkite, rašykite ar siųskite faksogramas Atstovų rūmų vadovui (*Speaker of the House*) telefonu: (202)-225-2976, fax: (202)-225-0697; konferencijos atstovui kongresmeniui *John E. Porter* tel.: (202)-225-4835, fax: (202)-225-0837. Kviečiame į talką šiam svarbiam reikalui.

Illinois lietuvių respublikonų metinė gegužinė įvyks rugpjūčio 27 d., sekmadienį, Pasaulio Lietuvių Centro sodelyje. Pradžią – 12 val.

Gegužinėje dalyvaus:

Illinois valstijos prokuroras Jim Ryan, kongresmenė Judy Biggert ir kiti valdžios pareigūnai.

Illinois lietuviai respublikonai kviečia visus atvykti į gegužinę, skaniai papietauti, alučio išgerti, prie geros muzikos pasišokti ir su svečiais susipažinti. Atvykite visi praleisti malonią popietę su lietuviais respublikonais ir su savo draugais.

Visi kviečiami ir laukiami!

PASKIRSTYTAS LIETUVIŲ FONDO PELNAS

mokytojams, apie 80 tūkst. paskirta lituanistinėms mokykloms, lituanistinių mokyklų mokytojų studijų savaitės surengimui Šiaurės Amerikoje ir kt.

Per Pasaulio lietuvių bendruomenės švietimo komisiją paskirtos sumos Adomo Mickevičiaus lituanistinei mokyklai, "Šaltinėlio" lituanistinei mokyklai Maskvoje ir panašiai mokyklai Kryme. Taip pat nebuvo užmiršti ir Karaliaučiaus krašto lietuvių mokytojai bei mokykla Lvove. Vasario 16-osios gimnazijai Vokietijoje atiteko 10 tūkst. dol., o 2 tūkst. dol. paskirti Taškento lituanistinės mokyklos kūrimo reikalams.

Paramos sulaukė ir Panevėžio vyskupijos katalikų jaunimo centro problemiško šeimų vaikų stovykla bei Moldovos lietuvių vaikų ir jaunimo sąjungos stovykla, kelios kitos vaikų stovyklos Lietuvoje.

Daug pinigų studentų stipendijoms

Kaip pranešė Lietuvių Fondo stipendijų pakomisijos pirmininkė Ramona Žemaitienė, 208 tūkst. dolerių paskirta 118 stipendijų prašytojams, norintiems tęsti studijas JAV ar kitose pasaulio šalyse, išskyrus Lietuvą. Studentams iš Lietuvos, studijuojantiems JAV, iš šios sumos atiteko 105 tūkst. dolerių.

Studentų stipendijų dydis – nuo 300 iki 5,600 dolerių. Šešios stipendijos po 5 tūkst. dolerių paskirtos Vasario 16-osios gimnazijos moksleiviams, septynios stipendijos (nuo 2,500 iki 4,000) atiteko *University of Illinois* Čikagoje Lituanistikos katedros studentams. Likusių stipen-

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS PRANEŠIMAS

**Saulius Kuprys
Amerikos lietuvių tarybos pirmininkas**

Amerikos lietuvių taryba praneša, kad senatorius *Richard Durbin* ir kongresmenas *John Shimkus* parašė griežtus laiškus savo kolegoms protestuodami, kad JAV Kongresas neskyrė 20 milijonų dolerių Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių gynybos tobulinimui. ALT prašo, kad lietuvių visuomenė ir toliau rašytų bei skambintų savo valstijų atstovams, reikalaujama atšaukti šį sprendimą. Numatyti 20 mln. dolerių turi būti sugrąžinti ir paskirti Baltijos šalių gynybos stiprinimui.

dijų dydis – nuo vieno iki dviejų tūkst. dolerių.

Parama kultūriniais ir visuomeniniams reikalams

Nemažos finansinės paramos sulaukė kultūros reikalai. Menams buvo paskirta beveik 50 tūkst. dolerių, o mokslui – arti 100 tūkst. Dalis šių pinigų teko Lietuvai ar su ja susijusiems projektams: APPLE mokytojų kursams Lietuvoje, Lietuvių kalbos fondo Pietryčių Lietuvos lietuvių kalbos mokytojų kursams, Tomo Akviniečio studijų stovykla Lietuvoje paremti.

Nemaža pinigų skirta visuomeniniams reikalams – JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybai, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai, Čikagos Lituanistikos tyrimų ir studijų centrui bei kitiems junginiams.

Gaunama keisčiausių prašymų

Lietuvių Fondo tarybos pirmininkas Algirdas Ostis ir valdybos pirmininkas Povilas Kilius pranešė, kad būta keisčiausių prašymų. Jie pažymėjo, kad LF įstatai, kurie sudaryti pagal JAV galiojančias teisinės normas, negali remti Lietuvos valstybinių įstaigų ar jų tarnautojų, taip pat pelno siekiančių organizacijų.

Anksčiau buvo gautas prašymas iš Kauno miesto savivaldybės – vandentiekio tvarkymui. Šiemet susilaukta prašymo iš Nacionalinio operos ir baleto teatro vadovybės – grindų remontui. Nemažos paramos prašė Daumanto studija, statanti vaidybinį filmą "Vienui vieni" apie Lietuvos pokario partizaną Juozą Lukštą – Daumantą. Šiame projekte žada dalyvauti net Lietuvos kariuomenės nariai. Kalbėjusieji aiškino, jog ir prie geriausių norų tokiems prašytojams niekuo negali padėti.

Spaudos konferencijos dalyviai

Be jau minėtųjų – dr. A. Razmos, A. Osčio ir P. Kiliaus, šioje konferencijoje dalyvavo garbės komiteto pirm. dr. Jonas Valaitis, tarybos nariai: Kęstutis Jėčius, Stasys Baras, Vytautas Kamantas, Ramona Žemaitienė, LF Kontrolės komisijos narys Vaclovas Kleiza. Iš spaudos atstovų dalyvavo: Bronius Juodelis, Aldona Šmulskštienė, Edvardas Šulaitis, Vytautas Radžius, Laima Zavis-tauskienė. Buvo ir Amerikos Lietuvių TV vedėjas Arvydas Reneckis, kurio paruoštas reportažas iš šios konferencijos parodytas per Čikagos televizijos 23-ji kanalą.

PLB pirm. V. Kamantas padėkojo Lietuvių Fondui už gausią paramą PLB ir LB institucijoms. Jis pažymėjo, kad LB atiteko apie 20% visų pajamų. Tai sudarė apie 200 tūkst. dolerių. Garbės komiteto pirm. dr. J. Valaitis kalbėjo apie steigiamą LF pradininko – dr. A. Razmos vardo premiją, kuriai šiemet jau paskirta 25 tūkstančiai dolerių, nors ji galutinai turėtų būti patvirtinta ateinančių metų LF narių suvažiavime. S. Baras pasisakė apie paramą Rytų Lietuvos mokytojams, kuriems jos labai reikia.

Buvo diskutuojama dėl stipendijų studentams. Kai kurie teigė, jog studijas baigusieji turėtų grįžti į Lietuvą ir joje dirbuotis. Bet iš kitos pusės buvo pareikšta mintis, kad Lietuvoje dabar nėra darbų ir kiekvienam tenka apsispręsti. Tačiau studijas baigusieji su LF stipendija turėtų pasistengti tapti LF nariais bent su mažiausiu – 100 dol. įnašu.

TAUPA

bus uždaryta
Darbo Dienos
savaitgalyje:
rugsėjo 3-5 dienomis
– sekmadienį,
pirmadienį ir
antradienį.

Lietuvių Fondo pelno skirstymo komisijos posėdyje. Iš kairės: Ramona Žemaitienė, dr. Antanas Razma, Alė Razmienė.

Jaunimo puslapis

"Gija" tiesia gijas tarp skirtingų kartų lietuvių

Jau ketvirtą kartą, vasarai įpusėjus arba į antrąją pusę persiritus, neseniai į Ameriką atvykusių lietuvių sambūris "Gija" surengia gegužines. Išsinuomojęs gražioje Erie ežero pakrantėje įrengtą, panašioms susibūrimams pritaikytą vietą, jaunimas pakviečia visus susirinkti ir linksmoje, jaukioje lietuviškoje aplinkoje praleisti vakarą. Šiemet "Gijos" gegužinė įvyko liepos 29-ąją.

Praėjus gerai valandai, atrodė, kad į šį susibūrimą daugiausia renkasi tie, kurių neseniai atvykusiais tikrai nepavadinsi. Prie stalų būriavosi 1948-1950 metais į Ameriką suvažiavusių Antrojo pasaulinio karo pabėgėlių kartos lietuviai, kuriuos dažniausia matome visuose lietuviškuose renginiuose. Prasitariau apie tai vienam iš organizatorių. Šyptelėjo:

– Senieji lietuviai – aktyvesni... Ir čia mums padeda. Galėtume sakyti, kad mus išlaiko.

Tačiau pamažu daugėjo vidurinėsios kartos ir jaunimo atstovų. Vieni – Amerikoje gimę ir joje užaugę, jau savo vaikus į mokyklas leidžiantys, kiti – vos prieš keletus metus ar net mėnesius į senąją indėnų žemę atskridę. Pamatėme ir tuos, kurių kitur neišvystame. Minioje pastebėjau net ir tą poną, kuris jau ne vienam neseniai atvažiavusiam yra "patares":

– Ką, viza baigiasi? Tai susikrauk lagaminą ir važiuok atgal. Pratęsti? Kas čia tau pratęs... Darbo Lietuvoje, sakai, nėra. Čia jau – tavo problemos...

Tačiau šį gražų vakarą tas ponas buvo kartu ir atrodė gana linkšmas, patenkintas, kaip ir dauguma gegužinės dalyvių. O ji buvo tikrai puikiai organizuota. Skambėjo šauni lietuviška muzika, svečiai pasigardžiuodami kirto labai skanius tradicinius (ko gero, jau ne kaukazietišku, o

Šoka Agnė ir Nerijus.

Jono Jasaičio nuotr.

grynai lietuvišku patiekalu tituluojamus) šašlykus, užsigerdami vėsiu, gaivinančiu, net iš Lietuvos atgabentų alučiu. Nuotai ką kėlė programos vedėjas Vytautas, gerai išlavintu balsu pranešinėjęs, kas ir kur vyksta, dažnai įterpdamas kokį nors šmaikštų posakį arba visai paprastą sakinį taip išstardamas, kad juokas nevalingai žandikaulius atpalaiduodavo. Tas pranešėjas, irgi ne šiaip sau iš kažkur atsiradęs, o net iš paties Kauno radijo atvykęs.

Koks įdomus sutapimas: kai į Erie pakrantę susirinkusieji pokario bangos lietuviai suskato rengti savo radijo laidas, jie prieš kitus telkinius teisėtai pasididžiudavo:

– O mes turime tikrą pranešėją! Net iš Kauno radijofono!

Tuo pranešėju kurį laiką buvo Balys Auginas, dabar gerai žinomas išeivijos poetas.

Gi naujausioji išeivijos banga taip pat tikrą profesionalią pranešėją beturinti. Tiesa, kad šis, vienas pats kalbėdamas, nepavargtų ir neužkintų, jam į talką atėjo vietinis vaikinys, gražiu Lino vardu pasidabinęs. Taip abu duetu arba vienas kitą papildydami, su mikrofonais darbovosi.

Pirmiausia gegužinės programoje pasirodė patys jauniausieji jos dalyviai. Eilėraščius deklamavo, daineles po vieną ir po du dainavo, melodiją vaizdingais judesiais papildydami. Netikėtai prapliupęs lietutis jaunųjų atlikėjų visai neišgąsdino: noras visiems parodyti, ką išmoko, gal net specialiai tik šiam vakarui paruošė, buvo daug stipresnis. Paskui, lyg vaikučiams atsidėkodama, aktorė Onutė tokį simpatišką žmogeliuką ant kėdės pasistatė. Ir tas, pasisakęs esąs Mikė Poška, eilėraščius rėžė, dainelę užtraukė, su mažyliais drąsiai sveikinosi.

Kaip ir Lietuvoje įprasta, taip ir čia, stiprokai užkandus, alučiu ir dar kai kuo stipresniu gerkles praskalavus, daina pasigirdo. Tiesa, ir vėl pavyzdį senoji karta parodė: kol jaunesni vienas kitą pašonėn kumščiodami, taip ir neišdrįso prie mikrofono prieiti, drąsiai jį nusitvėrė keli vyrai, kaip ažuolai. Kai kas iš jų garsiajame Čiurlionio ansamblyje, kai kas stipriame

(Nukelta į 8 p.)

Kompiuterių šalyje

INTERNETE TYKANTYS PAVOJAI

Daiva Jaudegytė

(Pabaiga. Pradžia – 30 nr.)

Šių metų gegužės pabaigoje po kibernetinę "žemę" pradėjo šliaužioti nauja "kirmėlė" – "Explorer.doc" arba "Resume.doc". Atidarius prie gauto elektroninio laiško prikabiną priedą, "kirmėlė atgyja" ir išsiunčia savo kopijas visiems žmonėms, kurių elektroninio pašto adresai įtraukti į aukos adresų knygele. Vos tik minėta byla uždaroma, "kenkėja" sunaikina visus kietojo disko duomenis.

Virusus galima suskirstyti į tris pagrindines kategorijas: **bylų, pakrovimo ir elektroninio pašto**. Bylų virusai dauginasi, naudodamiesi operacines sistemos bylomis. "Perrašantis" virusas tur būt yra vienas paprasčiausių, bet jis visiškai pakeičia užkrėtos bylos turinį, tuo nebepataisomai sugadindamas bylą. Vienas paskutiniųjų virusų – "I love you" – nuo gegužės 4 d. siaubė viso pasaulio kompiuterius. Įvairioms bendrovėms šio viruso padaryta žala siekia milijardines sumas. Vartotojas gauna elektroninį laišką, pavadintą "Aš tave myliu" ("I love you"), kuriame prašoma perskaityti prie laiško pridėtą bylą "Love-letter-for-You.txt.vbs". Gavėjui atidarius šią bylą, virusas pradeda kenkėjišką darbą: sugadina kompiuteryje esančias grafikos ir muzikos bylas, o jei jame instaliuota "Microsoft Outlook" elektroninio pašto programa, jis tokį pat laišką išsiunčia visiems programos knygelėje rastiems adresatams. Pasirodė ir "Susiūkime šį vakarą kavos puodukui", pasiūstas iš Lietuvos.

"Parazitinis" virusas pakeičia užkrėstų bylų turinį, įrašydamas į jį savo kopijas: bylos pradžioje, viduryje ar pabaigoje, bet nesugadindamas pačių bylų. Virusų veikimo būdas pagrįstas "užkrečiamos" bylos nukopijavimu.

Antroji virusų kategorija – "pakrovimo" virusai, kurie užkrečia lankstaus diskelio pakrovimo (boot) bei kie-

tojo disko pakrovimo sektorius. Diskas užkrečiamas, virusui įbrukus savo kodą vietoj sistemos pakrovimo metu vykdomos programos. Pasikraunant sistemai, valdymas vykdomas ne per pakrovimo programą, bet veikiant virusui, kuris sugadina diską. Pavyzdžiui, kai kurie virusai nuolat rašo į tą patį disko takelį ir taip nutrina jo magnetinį sluoksnį, kiti atlieka neteisingus skaitymo ir rašymo veiksmus arba sugadina monitorius, suvesdami visus simbolius į vieną ekrano tašką. Kartais virusai sukelia garso ar vaizdo efektus, pvz., krintančius simbolius, įvairius ekrano režimo trikdymus ir pan.

Trečioji virusų gentis, klaidžiojanti po kibernetinį pasaulį – elektroninio pašto virusai, dar vadinami "Virus Hoax". Tur būt ir jums yra tekę gauti elektroninį laišką, kuriame pranešama, kad jums dovanojami "Nike" sportiniai bateliai, pats Bill Gates žada 1000 dolerių ir t.t. Tereikia įvykdyti vieną sąlygą – laišką persiųsti kuo didesniai skaičiui gavėjų, ir "jums tikrai pasiseks". Virusą galima pavadinti patį laišką, bet tai yra ne kompiuterinis, o socialinis virusas, "užkrečiantis" ne pačius kompiuterius, bet juos platinančius naivius vartotojus. Jo padaryta žala – be reikalo sugaištas elektroninio pašto skaitytojų bei rašytojų laikas, beprasmiškais laiškais užverstos elektroninio pašto dėžutės. Šis virusas ypatingas dar ir tuo, jog gali plisti net ir faksu. Pats elektroninis laiškas nėra programa ir negali turėti neigiamo poveikio. Jis yra tik kaip programos ar dokumento "tramplynas". Tokio laiško skaitymas negali būti pavojingas. Pavojingos yra tik apkrėtos virusais prie jo pridėtos bylos (attachments).

Kaip elgtis? Svarbiausia – nepersiųsti tokio laiško kitiems elektroninio pašto vartotojams, t.y. neužsikresti "Hoax" virusu pačiam ir jo neplatinti. Paprasčiausiai ištrinkite tokį laišką.

Pagal užkrėtimo būdą, virusai skirstomi į rezidentinius ir nerezidentinius. Pirmieji kompiuterio operatyviniame atmintyje saugo savo rezidentinę dalį ir yra aktyvus iki kompiuterio išjungimo ar sistemos pakartotinės kelties. Vienas jo pavyzdžių – gerai žinomas virusas "Michelangelo", veikiantis DOS terpė-

(Nukelta į 8 p.)

Aktorė Onutė Pučkoriūtė-Zalensienė su Mike Poška ir jaunaisiais atlikėjais.

Jono Jasaičio nuotr.

'Gija' tiesia gijas tarp skirtingų kartų lietuvių

(Atkelta iš 7 p.)

vyrų oktete ne vienerius metus dainą traukę. Įsilinksminę, bet "nepadauginę". Žino vyrai, kad:

*Išgėrei taurelę ir bus gana,
Graži bus svetelio daina...*

Kai lyg ir niekada nepailstantis akordeonistas Rimas Biliūnas tautinių šokių melodijas vingiuoti pradėjo, jauno raginti neberekėjo: su tokiu entuziazmu ėmė suktis scenoje, kad net kažkada išgarsinto "Lietuvos" ansamblio nariai būtų su neslepianu pavydu žiūrėję. Šokėjų vis daugėjo. Net ir man teko pokos su ragučiais sukūryje atsidurti. Vienu metu atrodė, kad jau ne poros, o visa pastogė, kurioje buvome susirinkę, suktis pradėjo. Kažkaip nejučia nebeliko skirtingų kartų barjerų. Visi vienoje, tikrai lietuviškoje nuotaike pasinerėme.

Kokia gegužinė – be loterijos? Daugybė biletų buvo išparduota, daug kas ir laimėtojais tapo. Kas knygą, kas net didelę alaus dėžę išlošė... ir čia pat visiems ją padovanojo. Tik štai vienai gražiai mergytei, puikiai dainavusiai per jauniausiųjų pasirodymą, labai nepasisekė: jai teko metinė "Dirvos" prenumerata. Loterijos vedėjas net labai

vaizdingu balsu paguodė nelaimingąją:

– Tai daabaar jaau, kad skaityyysi, tai skaityyysi tą "Diiirrrrvaaaaa"!

Iš tikrųjų, būtų mergytė nors "Amerikos lietuvių" prenumeratą išlošusi, o dabar – tik "Dirva"... Loterijos vedėjo veide nebeatskiriamai susipynė gailėstis ir užuojauta.

Tad nesistebėkit, skaitytojai, kad yra tokių, kurie "nepastebi", jog "Dirva" neseniai atvažiavusiems jau penkti metai gana nemažai vietos savo puslapiuose ski-

ria. Nežinia kam ir kodėl norisi du lietuviškus laikraščius į kažkokią priešpriešą pastatyti. Tik neišdegs: matot, taip jau išėjo, kad ir "Dirva", ir "Amerikos lietuvių" neseniai atvažiavusieji rengia. Vieni kitus suprasime, vieni kitus papildysime, o jei reikės, vieni kitiems ir padėsime. Tai, gal sakau, ne tokia jau nelaiminga ta jaunoji dainininkė, kuri "Dirvos" metinę prenumeratą išlošė? Įdomu, ką ji pati apie tai dabar galvoja?

Jonas Jasaitis

"Gijos" gegužinėje dainuoja Henrikas Johansonas. Akordeonu pritaria Rimas Biliūnas. Jono Jasaičio nuotr.

POEZIJOS ŠVENTĖ IŠEIVIJOJE

Juozas Žygas

(Pabaiga. Pradžia - 30 nr.)

K. Grigaitytės eilėraščių tematika panaši, tačiau jų nuotaika labai skiriasi:

*Daug turėta mylimųjų
Iš žiedų ant pirštų,
Tik šio vieno paskutinio
Negaliu pamiršti.*

*Tie saulėlydžiai nusvirę
Palangoj ir Nidoj,
Išklampotos kopos, girios
Taip širdin įsmigo.*

*Kas man vakarą pašauktų
Kai laukai nubalę,
Rugiagėlėm užliūliuotų
Lūkestingą dalią.*

*Ak, kaip gera, šiandien gera
Mylimąja būti,
Tik po langu gluosnis šnara
Laimė ši trumputė.*

"Laimė ši trumputė"

Bronius Krivickas jau gimnazijoje pradėjo reikštis savo kūryba. Manėčiau, kad jam įtakos turėjo Leonardas Žitkevičius, kuris būdamas trečioje klasėje, pradėjo savo eilėraščius spausdinti jauno ir moksleivių žurnaluose. Rašytoja Julija Švabaitė-Gylienė, kuriai teko bendrauti su B. Krivicku iki tol, kol jis kartu su Mamertu Indriliūnu išėjo pėsčiomis į Biržų kraštą, prisimena, kad studijų metais jis buvo patriotiškai ir idealistiškai nusiteikęs. Jis sakęs: "Reikia kovoti, ginti Tėvynę iki paskutiniųjų". Sugrįžęs į tėviškę ir atėjus rudeniu, pradėjo mokytojauti Biržų gimnazijoje. Bet po kelių mėnesių, gavęs šaukimą iš saugumo, jis pasirinko mišką. Partizanaudamas B. Krivickas ėjo Rytų Lietuvos srities štabo visuomeninės dalies viršininko pareigas. Pokaryje ir išryškėjo B. Krivicko kūrybiniai sugebėjimai.

Čikagos "Poezijos pavasario" šventėje keletą B. Kri-

vicko eilėraščių iš 1946-1951m. laikotarpio išspūdinagai, kaip dera aktorei, perskaitė Nijolė Martinaitytė-Nelson. Be šios aktorės neįvysta nė vienas "Poezijos pavasaris". Tad kol bus Marija Remienė ir Nijolė Martinaitytė-Nelson, tol vyks ir tokios šventės, kaip "Poezijos pavasaris"!

Solistė Nijolė Penikaitė, akomponuojant prof. Algirdui Zaborui, atvykusiam iš Klaipėdos, padainavo šiuos kūrinus: "Na, tai kas", "Žvaigždutė", "Stoviu aš parimus".

Juozas Erlickas gimė 1953 m. Jis – poetas, prozininkas, dramaturgas. Jo kūrybą pristatė Algirdas Titus Antanaitis, buvęs "Antrojo kaimo" prievaizda. Literatūros kritikas Vytautas Kubilius savo 700 puslapių veikale "XX amžiaus lietuvių literatūra" pirmiausia iškelia tai, jog J. Erlickas yra plačios skalės humoristinis rašytojas. Dar neperkopęs pusšimčio metų ribos, jis parašė net aštuonetą neplonų įvairaus žanro knygų. Pirmąją knygą išleido 1979-aisiais metais. Tiesa, iki antrosios knygos pasirodymo prabėgo vos ne aštuoneri metai. "Raštai ir kt." pasirodė tik 1987-aisiais. Tačiau reikia pripažinti, kad tai buvo sudėtingas sovietinio režimo laikotarpis, kai sąlygos kūrybinei veiklai buvo ypatingai sunkios.

Pirmą kartą su J. Erlicko kūryba susidūriau, dirbdamas su veikalu "Antras kaimas". Kai kuriuos periodikoje užtikus eilėraščius ar humoreskas panaudojau savo programoje.

Baigdamas šią apžvalgą noriu pažymėti, kad A. T. Antanaitis buvo labai šiltai priimtas.

INTERNETE TYKANTYS PAVOJAI

(Atkelta iš 7 p.)

je. Jis mažina sisteminės atminties dydį, užkrečia diskečių ir sisteminio disko pradinės kelties sektorius. Jis dažniausiai pasireiškia kovo 6 d. (dailininko gimimo dieną) ir sugadina diską, užrašydamas į jį atsitiktinius duomenis iš operatyviosios atminties. Nerizidentiniai virusai kompiuterio atminties neužkrečia ir yra aktyvūs tik tam tikrą laiką.

Virusų plitimo greitis yra įvairus. "Lėtieji" virusai iš pradžių užkrečia nuo vienos iki trijų bylų ir "terorizuoja" kompiuterį tol, kol nepaleidžiama antivirusinė pro-

grama. "Greitieji" virusai iš karto užkrečia visas vykdomas bylas, bet, kita vertus, šiuos virusus lengviau atpažinti: atidarius tokią "užkrėstą" bylą, matyti didelis disko veikimas, išpėjantis apie galimą grėsmę.

Nauji virusai dygsta kaip grybai po lietaus: 1996 metais kibernetinėje erdvėje egzistavo 8500 virusų. Tuo tarpu šiandien jų suskaičiuojama jau apie 50 000. Išsamesnes žinias apie kompiuterių virusus galite rasti šiais adresais:

<http://www.symantec.com>
<http://www.kumite.com/myth/>
<http://www.cai.com/virusinfo/encyclopedia/>

"LIETUVIŲ BALSŲ" II KONKURSAS

Skiriamos trys premijos

I-oji – 5,000.00 dol.

Mecenatas – viena lietuvių organizacija

II-oji – 3,000.00 dol.

III-oji – 1,000.00 dol.

Mecenatas – Dr. Jonas Adomavičius

Tema kūrėjams: VARDAN NEDALOMOS TAUTOS

Laukiame dar niekur nespausdintų, Lietuvoje ir kitose šalyse gyvenančių lietuvių rašytojų prozos, poezijos ir dramaturgijos kūrinių, atspindinčių tuos XX amžiaus reiškinius bei įvykius, kurie turėjo reikšmės Lietuvos laisvės iškovojimui.

Laikas: Paskutinė kūrinio teksto išsiuntimo data oro paštu 2000 m. gruodžio 31 d. Tačiau prašoma nelaukti gruodžio mėnesio ir savo kūrinius siųsti kiek galima anksčiau.

Kūrinius siųsti: "LIETUVIŲ BALSAS", KONKURSAS

2624 West 71st Street

Chicago, IL 60629-3004, USA

Teksto paruošimas: Konkursui siunčiamas kūrinys turi būti parašytas mašinėle arba kompiuteriu ir pasirašytas slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis turi būti užrašytas ant atskiro užklijuoto voko, kuriame reikia įdėti savo kortelę su vardu, pavarde, adresu, telefono numeriu ir, jei turima, fakso numeriu. Tik laimėjusio rašytojo vokas bus atidarytas. Nepremijuoti kūriniai gražinami tik autoriams prašant.

Vertinimo komisija: Danutė Bindokienė, Stasė Petersonienė, Valentinas Sventickas, dr. Vilius Užtupas, Vytautas Volertas. Sprendžiama paprasta balsų dauguma.

Premijų įteikimas: Lietuvių literatūros šventėje 2001 m. kovo 11 d. Čikagoje.

"Lietuvių balsas" pasilieka sau teisę premijuotą kūrinių išleisti atskira knyga.

NAUJOJO DAILIŲJŲ MENŲ KLUBO SUSIRINKIMAS

Apie istoriją ir istorikus, kūrybines nuostatas ir klubo ateitį

Antrasis *Los Angeles* "Naujojo Dailiųjų Menų Klubo" posėdis dr. Živilės Gimbutaitės kvietimu birželio 4 d. buvo surengtas Topangoje, netoli *Los Angeles*. Šiuose namuose ilgą laiką gyveno ir dirbo Živilės mama prof. Marija Gimbutienė, ankstesniojo "Dailiųjų Menų Klubo" narė.

Nuostabioje aplinkoje, tarp kalnų ir kalnelių susirinkę klubo nariai svarstė, kaip toliau plėsti klubo veiklą. Posėdžiui pirmininkavo dr. Živilė Gimbutaitė. Pradžioje Algirdas Gustaitis papasakojo apie savo veiklą "*Hollywood Foreign Press Association*" ir filmų pasaulį. Jis nuo 1955 metų dalyvauja šios organizacijos veikloje, yra vienas seniausių jos narių. Kasmet balsuoja už geriausius metų filmus, kurie yra pristatomi "Auksinio gaublio" (*Golden Globe*) apdovanojimams.

Istorijos mokytoja Irena

Kestutis Šalavėjus
Klubo metraštininkas

Belazarienė, atvykusi iš Lietuvos, papasakojo apie savo kelionės tikslus, padėtį Lietuvoje, apie Panevėžio 4-ąją vidurinę mokyklą, kurioje ji dirba, mokytojų ir mokinių organizuotus renginius. Panevėžiečių dėmesio susilaukė paroda apie mūsų klubo narį Algirdą Gustaitį, jo gyvenimą ir kūrybą. Kaip pasakojo I. Belazarienė, paroda iš mokyklos buvo perkelta į Panevėžio švietimo skyrių, o vėliau dalis knygų buvo rodoma jaunųjų istorikų olimpiadoje Klaipėdoje. Apie šią parodą buvo nemažai rašyta, rodyta Panevėžio televizijoje.

Toliau sekė narių kūrybinio *credo* pristatymai. Šį kartą savo požiūrį į istorikus ir istoriją teko pristatyti ir šių eilučių autoriui. Mano nuomone, mūsų istorikai dar tebesiremia pasenusia medžia-

ga, dar nėra ištaisę svetimųjų mums primestų klaidų. Dažnai esame linkę žiūrėti į istoriją pro dabarties "akinius", nelabai tesigilindami į tuomet gyvenusių žmonių būseną. Papasakojau ir apie renkamą medžiagą išsivijos istorijai. Ties šiuo pranešimu buvo ilgiau apsisota: kiekvienas iš susirinkimo dalyvių išsakė savo nuomonę, klausinėjo, patarė, kur ieškoti medžiagos, kurias temas paliesiti.

Sekė diskusija apie tolimesnę "Naujojo Dailiųjų Menų Klubo" veiklą. Edmundas Atkočiūnas paskaitė pasiūlymus dėl galimų menininkų ir mokslininkų klubo vystymosi kryptių, pageidavo daugiau dėmesio skirti aktyviai tiriamajai veiklai. Dabar į naują klubą stoja vis daugiau "naujos bangos" atstovų. Reikia ieškoti bendros kalbos, galvoti apie naujų kūrybinių jėgų telkimą, skatinimą ir remi-

Artėja mokslo metai

Jau baigiasi vasara, jaunimas grįžta į namus po vasaros stovyklų, atostogavę tėvai grįžta į savo darbo vietas ir pradeda ruošti vaikus mokykloms, pirkti mokslo priemones, drabužius ir t.t. Tačiau svarbiausia Amerikos lietuvių tėvų pareiga yra savo vaikus paruošti lituanistinėms mokykloms, juos užregistruoti, pasiteirauti, kokius vadovėlius ir kitas mokslo priemones reikia įsigyti, tuo užtikrinant jų pasiruošimą mokytis savo protėvių kalbos, istorijos, geografijos...

Jaunimą reikia įtikinėti su meile, skatinant domėtis savo tautinėmis šaknimis ir tautinės kultūros turtais, sudominti juos reikšmingais Lietuvos istorijos faktais, paminint Vytauto Didžiojo laikus, kai dar net nebuvo sva-

Aurelija M. Balašaitienė

jojama apie naujo žemyno atradimą. Svarbu pabrėžti, kaip savo kilme didžiuojasi Amerikos žydai, vokiečiai ar italai, užkariavę maisto produktų rinką savo makaronais.

Taip pat reikia vengti jaunimui pasakoti apie lietuvišką kaimą, bet perduoti reikšmingus faktus apie Lietuvos universitetus, konservatorijas, muziejus, operą, tarptautinių mastų garsų baleto. Buvo ir radijas, ir telefonas, ir telegrafas bei geležinkeliai, kuriais keliavo tarptautiniai greitieji traukiniai tarp Kauno, Berlyno ar Romos. Ypatingai įdomus faktas, kad prieš Antrąjį Pasaulinį karą Vienoje buvo surengtas tarptautinis tinkamiausių operai kalbų konkur-

sas. Sąlyga buvo tokia, kad tą pačią ariją įvairių tautų solistai atliktų savo gimtąja kalba. O rezultatas? Pirmą vietą, savaime aišku, laimėjo italų kalba, o antrąją – lietuvių! Svarbu taip pat pabrėžti, kad lietuvių kalba yra viena iš seniausių Europos kalbų. Apie tai tvirtina pasaulinio garso lingvistai.

Paatostogavus ir pailsėjus, svarbu susimąstyti apie būsimų kartų lietuviškumą užsienio kraštuose. Visais laikais užsienio lietuviai buvo labai naudingi savo tėvynei, o ypatingai dabar, Lietuvai sunkiai prisikeliant po penkerių dešimtmečių tautą kankinusios žiaurios sovietinės priespaudos. Remkime lituanistines mokyklas ir jas papildykime moksleiviais!

mą, apie mokslinių bei meninių pasiekimų skelbimą. Algimantas Žemaitis bandė ieškoti bendrų sueities taškų tarp seniau ir dabar atvykusių lietuvių. Priminta, kad ankstesnis klubas buvo vienas kitą pažįstančių menininkų susibūrimas. Nuspręsta, kad kituose susirinkimuose vertėtų pratęsti svarstybas dėl klubo gairių.

Po įtemptų diskusijų posėdžio šeimininkė dr. Živilė Gimbutaitė pakvietė visus pasivaikšinti, aprodė namą, papasakojo apie savo Mamą. Kun. Stanislovas Anužis tuoj visus sutelkė prie televizio-

riaus. Tą dieną paskutines rungtynes žaidė *Los Angeles "Lakers"* su *Portland "Trail Blazers"*. Pasirodo, kad kūrybai atsidavę žmonės yra ir tikri sporto aistruoliai. Nors gyvename *Los Angeles*, tačiau "sirgome" už Arvydo Sabonio komandą. Gaila, kad "*Blazers*" lemiamas rungtynes pralaimėjo ir iš tolimesnių varžybų iškrito.

Posėdžio dalyviai, maloniai pasisvečiavę ir padėkoję dr. Živilėi Gimbutaitei, išsiskirstė. Sekančiam susirinkimui vadovaus Ema Dovydatienė.

ŠIUOLAIKINIO MENO PARODA BALZEKO MUZIEJUJE

Eglė Taraškevičienė

Čikagoje, Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje veikia Baltijos šalių šiuolaikinio meno paroda, kuri jau buvo išstatyta Niujorke, Vašingtone ir Čikagos simfonijos centro galerijoje. Parodai savo darbus pateikė Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovai. Čia galima pasigrožėti 43 menininkų darbais, iš kurių 15 atstovauja Lietuvai. Nors paroda nėra labai plati, tačiau ji suteikia galimybę susipažinti, kaip vystosi šiuolaikinio, netradicinio meno rūšys.

Lietuviai nuo seno garsėja savitomis tautinėmis-etninėmis tradicijomis, ryškiai atsispindinčiomis mene. Tačiau per 50 sovietinės okupacijos metų gerokai atsilikome visoje srityse. Todėl apie kai kurias meno rūšis turėjome be galo mažai žinių.

Kalbant apie modernųjį meną, daug žmonių jame įžiūri destruktivių jėgų apraiškas. Tačiau kaip ir visame pasaulyje, taip ir mene, blogis ir gėris – visuomet kartu. Todėl mes patys turime atsijoti grūdus nuo pelų, ir išgirsti, ką sako širdis. Beveik visų dailininkų darbuose galima įžiūrėti vieną tendenciją, būdingą moderniajam menui –

atitolimą nuo tikrovės objekto, sugebėjimą išgirsti tai, ko negirdi kiti, ir matyti tai, ko kiti nemato. Tai ir yra jų paslaptis...

Apžiūrinėjant parodą, akį pritraukė netradicine technika sukurti lietuvių menininko Vitalijaus Čepkausko darbai. Savo kūriniuose naudodamas įvairias medžiagas (metalą, odą, plastiką), dailininkas sukuria išoriškai chaotiškus, ryškių spalvų modelius, neprarasdamas pagrindinio meninio siekio. Taip pat įsidėmėjau latvių skulptoriaus Laimonio Blumbergo sukurtą darbą "*Nine Stone Women*" – skulptūrų rinkinį iš granito, kalkakmenio, marmuro. L. Blumbergs – vienas žymiausių moderniojo meno atstovų šioje šalyje (gim. 1919 m.) Skulptoriaus sukurtos moterų figūros paliečia visą moters gyvenimą – nuo vaikystės iki brandos ir nuo moterystės iki motinystės.

Specialiai išleistą spalvotą parodos atvaizdų katalogą galima įsigyti Balzeko muziejuje. Lėšos, surinktos jį pardavus, bus skiriamos vaikų namams ir ligoninėms Baltijos šalyse.

Besiruošiant į lietuvišką mokyklėlę.

Viktoro Kučo nuotr.

Netradicinio meno parodoje Balzeko muziejuje. Eglė Taraškevičienė prie Vitalijaus Čepkausko darbo "Greitis-2".

VISADA – KELYJE Į LIETUVĄ

(Pabaiga. Pradžia – 30 nr.)

Išgirdome įdomių pranešimų ir minčių iš mokytojų, suvažiavusių į konferenciją net iš kelių valstybių. Punsko Kovo 11-osios gimnazijos mokytojas Algis Uzdila, pristatydamas Jotvos kraštą, teigė, kad ten "daugiau Lietuvos negu Lietuvoje". Teisėtai pasididžiudamas, jis pažėrė daugybę faktų apie Suvalkijos dalį, deja, likusią už Lietuvos ribų; paminėjo iškilias asmenybes, susijusias su šiuo kraštu ir kėlusias Lietuvą į Nepriklausomybę. Iš jo įdomios kalbos buvo aišku, kad čia visą laiką gyvas kultūrinis sąjūdis. Mokytojo A. Uzdilos žodžiais tariant, "šiek tiek kitokie mes esam". Geriau nė nepasakysi!

B. Bigailienė iš Pelesos kalbėjo, kad jie visą laiką tarsi eina išbandymų keliu per apmąstymus, ieškojimus, abejones, pagundas dėl lengvesnio kelio pasirinkimo. Ji citavo vienos savo mokinės žodžius: "Nesvarbu, kur mes pradėjome; svarbu, kur mes nuėjome". O nueitas, kaip supratome, netrumpas ir nelengvas kelias, kurio ir galo nematyti...

Rimdžiūnų mokytoja Z. Pareikienė pateikė daug įdomių minčių apie lietuvių kalbos mokymo metodiką. Ji mano, kad "mokykla – ta terpė, kurioje turime galimybę realizuoti save". Ir įsitikinusi, kad Baltarusijoje tiesiog reikia dirbti, vadovaujantis tokiu principu: "Aš noriu tau padėti, o tu ar nori? Dirbkime kartu."

Panašiu keliu eina Maskvos "Šaltinėlio" mokyklos mokytoja D. Dubnorienė, kalbėjusi apie netradicinius mokymo metodus. Jos pamokose vaidybiniai elementai, žaidimai mokymo procese – lietuvių kalbos mokymo atspirties taškas.

Karaliaučiaus krašto lietuvių kalbos mokytojų asociacijos pirmininkas J. Miliūnas šį kraštą apibūdino kaip lietuvių kalbos ir literatūros lopšį, priminė Lietuvių chartą ir jos teiginių svarbą šandien, Potsdamo konferencijos padarinius. Čia lietuvių tautinė mažuma savo svarbiausiu uždaviniu irgi laiko išlikimą. Mūsų tautinė mažuma užima trečią vietą po ukrainiečių ir baltarusių (dauguma gyventojų – rusai), tačiau lietuvių kalbos mokoma tik 5 krašto rajonuose, kai šiame krašte yra 13 rajonų. Deja, likusiuose nėra ne tik lietuviškų mokyklų – nėra nė lietuviškų draugijų. (Beje, neteko girdėti, kad šiame krašte būtų ukrainiečių ar baltarusių mokyklos ar bent klasės, kursai – Z.J.). Lietuvių kalbos čia mokosi apie 700 vaikų, tarp

kurių yra ne vien lietuviai. Daug vaikų ateina iš mišrių šeimų ir kartais lietuvių kalbos jie mokosi net geriau, negu lietuvių kilmės vaikai. Liūdna, bet šeimose lietuviškai kalba dažniausiai tik seneliai – kalbinis ryšys jau nutrūkęs. Todėl, kaip pabrėžė J. Miliūnas, didelį dėmesį būtina skirti jaunimui, lietuviškų šeimų kūrimui. Kaip tik jaunimo organizacijos padėtis krašte yra nelabai tvirta – ji vos gyvuoja. Iš 20 tūkstančių lietuvių kilmės gyventojų šios kalbos mokosi vos keli šimtai?! Todėl ypač brangintinas Tautinių mažumų ir išsvietimo departamento dėmesys bei rūpinimasis lietuviško žodžio išsaugojimu šiame krašte. Tokios veiklos pavyzdys – ir ši konferencija.

Karaliaučiaus miestas irgi nuolat jaučia Lietuvos paramą: Telšių skautai, atvykę į šį miestą, pakvietė dešimt mokinių į savo stovyklą. Joje vaikai bendrauja tik lietuviškai, važinėja po Lietuvą ir pirmiausia pastebi svarą, tvarką ir kultūrą. Taigi lietuviybės puoselėjimas turi vykti nenutrūkstama grandine: vaikų darželis – mokykla – jaunimo organizacijos – lietuviška šeima.

Rygos lietuvių pagrindinės mokyklos direktorė Aldona Treija pasidžiaugė, kad nuo sekančių mokslo metų gavo vidurinės mokyklos statusą, kad svajoja atkurti lietuvišką gimnaziją, buvusią Rygoje prieš karą. Dabar jų mokykloje yra 120 mokinių. Tai esanti lyg lietuviška salėlė tame mieste, į kurią lygiuosis visos kitos mokyklos.

Zenona Jurevičiūtė

Pasiguodė, kad ir tarp lietuvių pasitaiko tokių, kurie vis kažkuo nepatenkinti: tai, anot jų, žema mokytojų kvalifikacija, tai kuo nors kitu. O iš tikrųjų ši mokykla lietuviams – tikra laimė. Direktorė labai emociškai užbaigia: "Verta dirbti dėl to, kad pažadintum lietuviybės jausmą".

Bronė Lipšienė iš Vasario 16-osios gimnazijos (Vokietijoje) iškėlė įdomų klausimą: koks pavojus galingsiems dėl mūsų, silpnųjų, buvimo? Ji pabrėžė: "Mes – kaip masalas mažumai". Anot jos, jaunimui kartais patogumąstyti taip: už 20-30 metų tarp vieno ir kito nebus jokių skirtumų, tad kam dar vargintis? Bet daug kam svarbu ir tautybė, ne tik pilietybė. Patys vokiečiai irgi labai rūpinasi savo tautinėmis mažumomis pasaulyje. Todėl ir mes, lietuviai, turime saugoti savo jaunimą nuo pseudoeuropietinių srovių: mūsų vaikai turi būti paskiepyti prieš nutautėjimą! Ji dar paryškina šią mintį: "Mūsų gimnazijos uždavinys – atlaikyti pranašumo kupiną vokiečio žvilgsnį ir nesijausti nė vienu laipteliu žemiau už jį". Net ir maža tauta turi gal net daugiau poetų ar kitokių pranašumų už didelę. Mes turime tapti Lietuvos ambasadoriais svetimame krašte. Štai mums visiems aktualūs B. Lipšienės teiginiai: "Kurie greit parduoda savo kultūrą, negali greit įsigyti naujos kultūros. [...] Tokio Lietuvos ambasatoriaus vaidmenį ir atlieka Vasario 16-osios gim-

nazija. [...] Uždavinys – atstoti vaikams tėvus ir išauginti juos lietuviams". Anot jos, labai svarbu išmokyti mokinius savo tautos istorijos – kalba yra tik rūbas, pagalbinė priemonė. Ji papasakojo apie gimnazijoje vykstantį konkretų darbą. Sužinojome, kad gimnazija dalyvavo ambasadų šventėje, kurioje mokiniai atstovavo Lietuvai. Dabar net Vatikanas juos pakvietęs į EKSPPO parodą. Mokiniai sulygino lietuvių literatūrą su vokiečių literatūra ir dažnai pastarojoje nerado to, ko ieškojo, pavyzdžiui, eilėraščių apie motiną. Tada jie pamatė, kad lietuviai yra kitokie, bet ne blogesni. Dabar gimnazistai didžiuojasi, žinoma, kartu su mokytojais, kad Lietuva – laisva, kad gimnaziją turi globėjų, kad nėra Vokietijos išlaikoma.

Lietuvių kalbos mokytoja iš Vilniaus "Lietuvių namų" vidurinės mokyklos E. Liubertaitė sakė, kad ši mokykla spalio 1 d. švęs savo dešimtmetį: pradėjusi darbą su 63 vaikais iš lietuviškų šeimų, gyvenančių ne Lietuvoje, dabar jau turi 250 mokinių. Čia lietuvių kalbai skiriamos 8 savaitinės pamokos, visi dalykai dėstomi lietuviškai. Tenka daug dirbti individualiai, nes nevienodas mokinių lietuvių kalbos žinių lygis. Todėl būna ir taip, kad V-VII kl. mokinių grupė mokosi kartu, kol kalbos žinios suvienodėja. Vaikai išmoksta

daug dainų, paruošia spektaklius, net kuria patys. Jų darbai ne kartą buvo palankiai įvertinti pasaulio lietuvių spaudoje. Visa tai skatina mokinius dar geriau mokytis lietuvių kalbos, juo labiau, kad jie ir savo ateitį sieja su Lietuva.

Kitą dieną konferencijos dalyvių laukė įdomi kelionė į Tilžę (dabar – Sovietską). Ten turėjome galimybę susitikti su miesto meru, apsilankyti darželyje "Rodničiok" (Šaltinėlis) ir 8-oje vidurinėje mokykloje. Įsitikinome, kad atsakingo lietuvių kalbos mokytojų darbo rezultatai geri: čia vaikai vaidino, dainavo, šoko ir žaidė – ir vis lietuviškai! Daug sužinojome apie literatūrines, istorines ir kultūrines Tilžės vietas; užsukome į beveik užbaigtą Tilžės katalikų bažnyčią (ji neseniai atidaryta - red. pastaba). O vakarą [sruityje užbaigė pedagoginės kolegijos dėstytojų kamerinio choro atliekamos giesmės ir dainos. Naujovė šio choro repertuare – vietinio kompozitoriaus ir pedagogo Makso Lauriškaus kūriniai. Tai kažkada čia gyvenęs ir dabar naujam gyvenimui prikeltas kompozitorius. Žinoma, visų dar laukė ir vakaronė "Subatos vakarėlių".

Savaime suprantama, kad konferencijoje vyko ir darbas grupėse, kur buvo pabrėžiami du dalykai: gimtoji kalba – tautinės dvasios išlaikymo pamatas; mokykla – tautinės kultūros židyns.

ŽIAURUSIS DIEVAS

Bronius Krivickas

Tėvų tėvai pavėsy ažuolynų

Kūreno Tau ugnis šventas.

Perkūnu ir Pikuoliu jie Tave vadino,

Aukas Tau nešė. Siuntė Tau maldas.

Sutrupo aukurai. Ir išsisklaidė dūmai,

Užgeso amžinai šventos ugnies liepsna.

Tik man širdis pirmųkščio pamaldumo,

Tartum senieji amžiai kupina.

Bet prieš mane užaugai toks didingas,

Kad aš Tavo didybėj paklydau,

Ir nežinau, kokia malda Tau tinka,

Nei kokią auką reikia nešti Tau.

Tiktai, kai priešą piktąjį nukauju,

Į priekį puldamas, kovos ugnį,

Aš Tau jo karštą kraują atnašauju

Tartum senovinis dievų žynys.

Adolfo Teresiaus skulptūra "Rūpintojėlis" Dainavos stovykloje. Už jos – autorius. Eglės Taraškevičienės nuotr.

Mūsų mylima teta

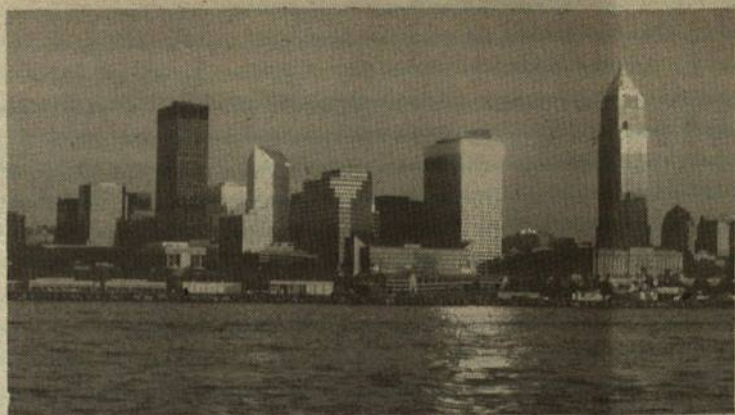
A.†A.

JANĖ STATKEVIČIENĖ

po ilgos ir sunkios ligos mirė 2000 m. rugpjūčio 4 d. *Melbourne Beach, Florida*. Liūdi vyras IGNAS STATKEVIČIUS, sesuo JADVYGA DROBAVIČIENĖ ir kiti artimieji.

Pagerbiant mirusios atminimą, aukas prašome skirti *Lithuanian Children's Hope, 2711 W. 71 st St. Chicago, IL 60629*

Laima Drobavičiūtė, New York, NY
Audra Phillip, Schenectady, NY

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

- RUGPJŪČIO 26 d. – Lietuvių kultūrinių darželių draugijos renginys "Vakaras su drugeliais... ant Erie ežero kranto" – Gwinn Estates, 12407 Lake Shore Boulevard, Bratenahl, Ohio. "Tyliosios varžytinės" prasidės 5:00 v. v., meninė programa – 7:00 v. v. Dalyvauja solistė Virginija Muliolienė.
- RUGSĖJO 10 d., 11:30 v. r. – Tautinių šokių šventės dalyvių ir jų vadovų pagerbimo vaisės Dievo Motinos parapijos svetainėje. Rengia LB apylinkės valdyba.
- RUGSĖJO 15 d., 7 v.v. – "Trijų tigriukų" koncertas. Vaikų trio iš Vilniaus "Ažuoliuko" choro – Dievo Motinos parapijos salėje. Jaunuosius dainininkus pakvietė JAV LB Kultūros taryba. Koncertą rengia "Gija".
- RUGSĖJO 24 d., 11:30 v.r. – BALF'o skyriaus tradiciniai pietūs Dievo Motinos parapijos svetainėje, tuoj po 10 val. Mišių. Vyks meno kūrinių loterija.
- SPALIO 7-8 dienomis – Lietuvių dienos – Spaudos šventė. "Dirvos" 85-mečio jubiliejus. Šeštadienį, 6:30 v.

v. Lietuvių Namuose – Spaudos balius. Sekmadienį: 9:45 v. r. – vėliavų pakėlimas prie Laisvės paminklo; 10 v. r. – Mišios Dievo Motinos bažnyčioje; 12:00 v. r. – akademija ir lietuviškosios spaudos, išleistos *Cleveland, OH*, apžvalginė paroda Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos didžiojoje salėje. Rengia LB apylinkės valdyba ir "Vilties" draugija.

- SPALIO 21-22 dienomis – Ateitininkų Šeimos šventė. Rengia "Ateities" klubas.
- LAPKRIČIO 11-12 d.d. – M.K. Čiurlionio 125-ųjų metinių šventė. Lapkričio 12 d., 3:00 v.p.p. – koncertas Severance Hall salėje.
- LAPKRIČIO 12 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.
- GRUODŽIO 16-17 d. – Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.
- GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Artimiausias Lietuvių pensininkų klubo narių suėjimas įvyks rugsėjo 7 d. 2:00 v.p.p. Lietuvių Namų viršutinėje salėje.

Visi pensininkai ir valdyba reiškia nuoširdžią padėką Norai Čečienei, kuri ilgą laiką darbavosi valdyboje, pateikdama gerų, naudingų patarimų. Pablogėjus sveikatai, ji turėjo pasitraukti iš valdybos. Linkime daug ramių ir sveikų ateities dienų darbščiajai Norai.

Liepos mėnesio gegužinė praėjo sėkmingai: gausus dalyvių skaičius, puiki muzika ir pakili nuotaika vyravo tą sekmadienio popietę.

Rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais savo gimtadienius

švenčia šie pensininkų klubo nariai: Alfonsas Baliūnas, Henrikas Johansonas, Barbra Juodienė, Salomėja Knis-tautienė, Bronius Mazelis, Katerina Pajūnas, Marija Petraška, Katerina Podžiūnienė, Marija Puškorienė, Stefanija Radzevičiūtė, Valdas Ramūnas, Vytautas Tamulis, Lilly Velička, Regina Vilku-taitienė, Elizabeth August, Janina Januškienė, Natalija Kaminskienė, Vladas Kausas, Aleksas Liutkus, Aldona Miškinienė, Donatas Nasvytis, Liudvikas Neimanas, Genovaitė Pikturienė, Valentina Skarnus, Vanda Stimburienė, Marija Titienė, Irena Vedarienė.

Jonas Kazlauskas

"Gijos" gegužinėje deklamuoja Sonata Petravičiūtė. Ji su tėveliais visai neseniai atvyko į Ameriką. *Jono Jasaičio nuotr.*

MOKSLO METŲ PRADŽIA

Mokslo metai "Aušros" aukštesniojoje lituanistinėje mokykloje prasidės rugsėjo 2 d., šeštadienį, 9:00 val. ryto Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos pastate, prie scenos esančioje klasėje. Pirmąją mokslo metų dieną pamokos baigsis 10:30 v. r.

Į mokyklą kviečiame lietuviškai kalbančius 13-17 metų amžiaus mokinius, baigusius lituanistinės mokyklos aštuntąjį skyrių arba turinčius tolygų lituanistinį išsilavinimą. Norinčius pasiteirauti ir užsiregistruoti prašome kreiptis į mokytoją Vidą Bučmieneį tel. (216) 481-0653.

Rasa Perednytė-Martin su jauniausia "Gijos" gegužinės dalyve – dukrele Sofia. *Jono Jasaičio nuotr.*

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koptycha erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė alkštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant, parduodant ir įkainuojant namus

V. R. MATAS Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119 (216) 486-2530
2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124 (440) 473-2530

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS | LIETUVA – 2000
Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

DIRVA

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SEIMAS Eltos pranešimai

Prie Lietuvos Respublikos Seimo rūmų rugpjūčio 16 d. iškelta Pasaulio lietuvių bendruomenės vėliava. Ją pašventino buvęs Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) valdybos narys ir pirmasis PLB Jaunimo sąjungos pirmininkas, Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolas, kunigas Antanas Saulaitis. Buvo sugiedotas Lietuvos himnas. Lietuvos Respublikos Seimo III rūmų konferencijų salėje prasidėjo PLB dešimtojo Seimo atidarymo iškilnės. Seimo delegatus ir svečius pasveikino PLB valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas. Pradžios malda - invokaciją sukalbėjo vyskupas Paulius Baltakis.

Kalbą pasakė Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus. Sveikindamas PLB dešimtąjį Seimą, sukviestų viso pasaulio lietuvių dar kartą aptarti visada aktualių tautinės veiklos, lietuviybės išsaugojimo klausimų, V. Adamkus priminė, kad praejusiais metais sukako pusė amžiaus, kai pasauliui buvo paskelbta Lietuvių charta. Šiandien vėl klausiame vieni kitų ir savęs: koku keliu eidami galime kurti gyvąją lietuvių tautą, kurti dinamišką, pasauliui atvirą Lietuvą? Kaip tautines tradicijas derinti su vis didesniu pasaulio vienybės bendruomene XXI amžiuje? Galutinių atsakymų į šiuos

"Quinn's Isle, Maine" (akrilika). Dail. Rimo Laniausko paveikslas. Šio menininko darbus netrukus pamatysime parodoje Pasaulio Lietuvių centro galerijoje.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports * visas * prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

866 E. 200 th St.

Sat.: 8 am to 4 pm

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

klausimus nėra. [...] Esame bendruomenė, kurios nariai gyvena įvairiose valstybėse ir dalyvauja labai skirtingame politiniame, kultūriniame, ekonominiame gyvenime. Manau, kalbėjo V. Adamkus, kad ši patirtis labai svarbi mūsų dienų Lietuvai, tebeieškančiai vietos pasaulyje. Tai, ką šiandien išgyvena mūsų šalis, ne viena Vakarų valstybė patyrė prieš daugelį metų,

mūsų išeivijai matant ir liudijant. Todėl, sakė prezidentas, jūsų patirtis, įgūdžiai, išmintis ir geranoriškumas gali ir turi ir toliau prisidėti tiek prie Lietuvos ūkio kilimo, tiek ir prie kultūrinio viešojo gyvenimo pilnatvės.

PLB valdybos pirmininkui V. Kamantui ir Švietimo komisijos pirmininkei Reginai Kučienei LR prezidentas įteikė Didžiojo Lietuvos Ku-

nigaikščio Gedimino ordinus, kuriais jie apdovanoti už nuopelnus Lietuvos Respublikai.

Dešimtojo PLB Seimo dalyvius pasveikino Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis, Vilniaus meras Rolandas Paksas. Buvo perskaitytas Ministro Pirmininko Andriaus Kubiliaus sveikinimas.

"Handelis"

Stasys Butvila

Labai lėtai sena, sukumpusi žmogysta stumia dviratį vežimuką, kartais atrodo kad tuojau sustos. Iš tikro, tai mūsų "Handelis"-Abramas eina iš kiemo į kiemą tuo pačiu greičiu nuo "neatmenamų" laikų...

Abramo vardas jam buvo kaip nutėmytas, atrodė, kad niekam kitam netiktų. Jo išvaizda gana skurdi: mažas žmogelis, sulinkęs, su kuprele. Pilka, suglamžyta skrybėlė, žiemą ir vasarą - ta pati. Tamsios dėmės apie juostą rodo, kad Abramams pelnė sau duoną savo prakaitu. Bet galėjo būti, kad ankstyvesnis skrybėlės savininkas irgi praktikavo, o Abramams išgelbėjo skybėlę nuo išmetimo...

Turėdamas daug pririnktų drabužių, dažnai juos keitė, bet, dėl jo menkumo, niekas netiko: švarkai ant jo atrodė kaip apsiaustai, o kelnų klynas - veik prie kelių... Žiūrint iš užpakalio į kreivai nunešiotus batus, atrodė, kad jie niekad nėra buvę su užkulniais.

Būdavo, sustodavo viduryje kiemo, lukteldavo, kol atgaus kvapą ir, kiek išgalėdamas, garsiai sušukdavo:

- Handel... handel!

Kad būtų geriau išgirstas, išsitraukdavo iš vežimuko didoką varpą ir paskardendavo juo. Sakau, paskardendavo,

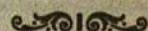
nes varpas buvo skilęs ir neskambėjo. Nemanau, kad Abramams būtų varpą pirkęs, tikriausia, rado kur nors išmestą. Paskelbęs apie savo atvykimą, kantriai laukdavo, kada kurios nors durys prasiidarys ir jose pasirodys šeiminkė, koku daiktu nešina, ar pakvies vidun parodyti, ką turi pardavimui.

Abramas mėgo savo darbą, žmones, mėgo stebėti miesto gyvenimą. Aišku, kaip ir kiekviename darbe, pasitaikydavo nemalonių dalykų, kuriuos sunku pamiršti. Kartą pasiturinti ponija, kuri dažnai atsikratydavo senesniais daiktais, sušuko iš trečio aukšto, kad Abramams ateitų pas ją. Sunkiai atsidusęs, pradėjo jį žudantį lipimą... Užlipęs į antrą aukštą turėjo sustoti, nes pritrūko kvapo: širdis kalė kaip kūju... Staiga atsidarė trečiojo aukšto durys, motina išvelka už rankos klykiančią mergaitę ir sako jai:

-Jei dar neklausysi, pakviesiu "handelį" į vidų!

Geriausia prekyba būdavo, kada vyrai darbe, o vaikai mokykloje, nes su moterimis - lengviau derėtis. Vienais metais, man jau paaugliu tapus, pradėjo sklisti visokios kalbos, spėliojimai, nes Abramams dingio. Žmonės pasigedo ne prekybos, bet paties

Abramo su jo "handel... handel", net barškančio varpo... Tik po kurio laiko sužinojome, kad jis baigė savo žemišką kelionę... Kiek metų jis keliavo? A, negi tai svarbu...

"DIRVAI" AUKOJO:

G.Kenter, Danbury, CT 65
A.Bany, Bloomfield H., MI 50
S.Bliudzius, Southfield, MI 50
A.Kelėčius, Oak Lawn, IL 25
T.Palionis, Madison, WI 25
V.Brizgys, Chesterland, OH 15
J.Kašuba, Midland, MI 15
A.Kukučionis, Tinley P., IL 15
G.Lapėnas, Daytona B., FL 15
V.Mazoliauskas, Lake W. FL 15
O.Mitinas, Port Orange, FL 15
V.Ramonis, Richmond, OH 15
L.Špokas, Crystal Lake, IL 15
E.Vincent, Vancouver, WA 15
R.Vodopalas, Highland OH 15
V.Volertas, Maspeth, NY ... 15
O.Žolynas, Ormond B., FL 15
P.Bartkus, Richmond H., NY 10
R.Botyrius, Richland, MI ... 10
G.Bučmys, Cleveland, Ohio 10
A.Bukšnis, East Lansing, MI 10
E.Bulotienė, Detroit, MI 10
D.Liaubienė, Medina, OH 10
J.Zemgules, Cleveland, OH 10
H.Kripavičius, Wilby., OH 10
S.Idzelienė, Cleveland, OH 5
A.Janušonis, Woodhaven, NY 5
N.Karaša, Ormond B., FL 5
J.Lekys, Chicago, IL 5

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

SAVI PAS SAVUS!

XXXXXXXXXXXX

KVIEČIAME

VISUS

I

TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena taupotojų sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000